

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA
RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

LETO X

PETEK, 30. APRIL 1976

ŠTEVILKA 2

35-letnica ustanovitve OF

Vihra druge svetovne vojne je z vso podivjanostjo in razvratom človeškega razuma in moči spreminjala politično podobo Evrope in tudi Azije in Afrike. Gospodarila sta pohlep po nadoblasti in zatiranju. Svoboda je bila priznana le tistim, ki so bili sposobni uničevati človečnost, pobijati, trpinčiti, požigati in rušiti vse — zatirati vse in vsakogar, ki bi lahko netil odpor proti nasilju. V tem času je bila Komunistična partija Jugoslavije edina sposobna organizirati vse napredne sile za oborožen odpor.

Minuli torek je minilo 35 let od ustanovitve Osvobodilne fronte. V Ljubljani, v Vidmarjevi vili pod Rožnikom, so se na ta dan pred 35 leti sestali predstavniki vseh tedanjih strank na Slovenskem, ki so se bile pripravljene združiti v politično silo in se lotiti obrambe narodove svobode. To je bil tedaj najsvetejši cilj zatiranega slovenskega naroda. Oborožen odpor in rast ljudske demokratične oblasti sta bila kažipot dolgoletnega boja za osvoboditev domovine.

Prav je, da se ob tem jubileju spomnimo vsega, kar smo Slovenci in drugi jugoslovanski narodi morali storiti za to, kar imamo. Svoboda je bila izredno draga. Zato je naša pravica in obveza, da obujamo spomine na težke in slavne dni naše zgodovine ter prenašamo spoznanja in izkušnje na mlade rodove. Tako bosta ponos in ljubezen do domovine še večja.

Stane Žula

Prvi maj — praznik delovnih ljudi

O prvem maju se da toliko napisati, vendar je z besedami težko izpovedati, kar čuti srce. To pa je tisto, kar bi rad povedal, a ne gre in ne gre. Rad bi pisal o pomladi, o naravi, ki se zbuja; posebej bi govoril o človeku, ki mu plima krvi naplavlja nove sile in moči za življenje. Rad bi pisal o najlepšem prazniku vseh delovnih ljudi; pisal bi o delovnem človeku, ker čutim, da je premalo, če mu pokloniš nagelj in izrečeš, pa čeprav najlepši - S r e č n o ! Da - Srečno! V tej besedi so izpovedana najplemenitejša čustva in najlepše želje.

Prvi maj naj bo resnični praznik delovnega človeka, ne samo dela prost dan ali zamenjava dela z dolgimi potovanji. Prvi maj naj bo za delavca pravi praznik - tovariško srečanje s prijatelji, prijateljsko in pomladno praznovanje v družinskem krogu!

Že celo vrsto let čutimo, da se človek človeku odtuja. O tem tudi govorimo in včasih kdo o tem tudi kaj napiše - običajno na temo, ali smo se resnično čisto prepustili tokovom potrošništva. Prav je, da se na to opominja. Ob delavskem prazniku prvemu maju pa se je še posebej treba vprašati, kaj komu pomeni človek.

Razmišljajmo ob tem dnevu, kaj moramo storiti, da bodo vezi človečnosti ohranjene naslednjim rodovom! Sprejmi-mo obvezo, da kot ljudje ne bomo obubožali; da ne bomo oropali svojih potomcev prijateljstva do ljudi in čustev, ki morajo odlikovati posameznika, kolektiv — družbo! Ob tem pa ne pozabimo — preveč je očitek na račun mladih, na račun medsebojnih odnosov v družini, v soseski in tudi v delovnih organizacijah, premalo pa sposobnosti, da bi se boljše razumeli, da bi bili pripravljeni za človeka nekaj žrtvovati!

Koliko najrazličnejših človeških vrlin in kreposti terja naše vsakdanje življenje! In kaj je sploh tisto, kar plemeniti človeka? Kje naj pridobimo lastnosti, ki jih v medsebojnih odnosih pričakujemo? Kdo je kriv, če jih nimamo? Res je — človeka spoštovati se ne da naučiti, kakor se tudi ne da kupiti prijatelja. To so vrline, ki so plod dolgotrajne vzgoje. Spoštovanja in prijateljstva so zmožni le tisti, ki jim je eno in drugo v krvi; ki vedo, da človek dobiva tisto, kar daje — da mora biti v zadevah srca obenem večer dolžnik in upnik.

A vendar pri tem nobenemu ni treba obupati — nismo revni in nismo vsega odvrgli in vsega zapravili. Kje bomo iskali človečnost? Pri slehernem trdem delu, v predanosti, globoko v jamah rudnikov, pri poštenem strokovnem delu; pri ljudeh, ki znajo ceniti in utrjevati tovarštvo in solidarnost.

Nova ustava in vsa načela naše socialistične družbe so kažipot in smernice za uveljavljanje in osvobajanje človeka in družbe. Vendar samoupravljanje — pot, ki nam jo je pri tem hoditi — ni ne enostavna ne lahka in tudi ne zgolj pravica. Pravico spremlja veliko obveznosti, ki se jih moramo odgovorno zavedati. Gre za dobro mero sposobnosti, za ustvarjalnost in široko aktivnost vsakega posameznika v delovni organizaciji, v krajevni skupnosti in tako dalje. Osnova vseh pravic je materialna moč poedine samoupravne enote, delovne organizacije in celotne družbene skupnosti. Čim več bomo ustvarjali, tem lažje bo samoupravljanje — tem lažje bomo zmogli zadovoljiti potrebe, ki jih imamo. Teh ni malo. Z dejavnostjo ene panoge so povezane dejavnosti drugih panog. Veliko ljudi je v gospodarstvu, veliko je ljudi, ki dela za ljudi v gospodarstvu in tako posredno prispeva k večjim in boljšim gospodarskim rezultatom. Spomnimo se na zdravstvo, šolstvo, otroško varstvo, socialno skrbstvo, kulturo, oddih, rekreacijo in še celo vrsto drugih dejavnosti, ki so nam skrajda vsak dan potrebne!

Življenje terja vsestransko aktivnost človeka. Le vsestransko aktiven človek je lahko ustvarjalni; zna ceniti družbene vrednote; zna spoštovati; ve, kaj je prav; zna ob pravem času nasprotovati; ve, kaj je lepo in plemenito.

Morebiti velja na tem mestu ponoviti resnico:

"Nič ni lepšega,
nič ni težjega,
kot biti
človek!"

Jutri nas čaka še zahtevnejši dan. Ustvarjamo, da zadovoljujemo svoje potrebe; da bo jutrišnji svet popolnejši; da bi bilo novim rodovom lepo. Obenem z rezultati svojega dela prenesimo na nove rodove spoznanje, da je dolžnost in pravica — razpolagati le z rezultati svojega dela; da je treba spoštovati vse, ki so s svojimi sposobnostmi, s svojimi žrtvami, z delom in bojem ustvarjali materialne dobrine in naše najdražje — svobodo v bratski skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Naj opozorim na veliko stvar, ki je pred nami — na nov zakon o združenem delu, ki mu pravimo celo "mala ustava"! Po njem bodo morali vsi predpisi ter dogovori in sporazumi, ki rešujejo karkoli v zvezi z dolžnostmi in pravicami iz dela, izvirati iz razumne in demokratične razprave — iz nas; morali bodo biti naši — naši pa bodo le, če bomo vsi skupaj njihovi ustvarjalci.

Pred nami je prvi maj, pred nami je naš praznik, praznik velikih uspehov in velikih ljudi. Moči združenih delavcev so nepremagljive. Sadovi dela in boja za delavske pravice so v svetu že na zmagovitem pohodu. Zato smo lahko smeli in ponosni — smeli in ponosni še posebej zato, ker smo državljani SFRJ.

Stane Žula

Volilna seja konference organizacije ZK REK Velenje

Sklepi

Konferenca je na svoji volilni seji soglasno sprejela "sklep o organiziranju in delovanju članov organizacije ZK REK Velenje" in v nadaljnjem delu seje delala v skladu s tem sklepom.

Po sprejemu sklepa o organiziranju in delovanju članov organizacije ZK REK Velenje je najprej potrdila poročilo o delu svojih organov v zadnjem mandatnem obdobju ter poročilo o delovanju in oceno idejnopolitične in akcijske vloge članov organizacije ZK REK Velenje v istem obdobju. Zatem je razpravljala o perečih problemih v delovni organizaciji. Po razpravi pa je na osnovi potrjenih poročil in ocene ter prispevkov udeležencev razprave sprejela sledeče sklepe:

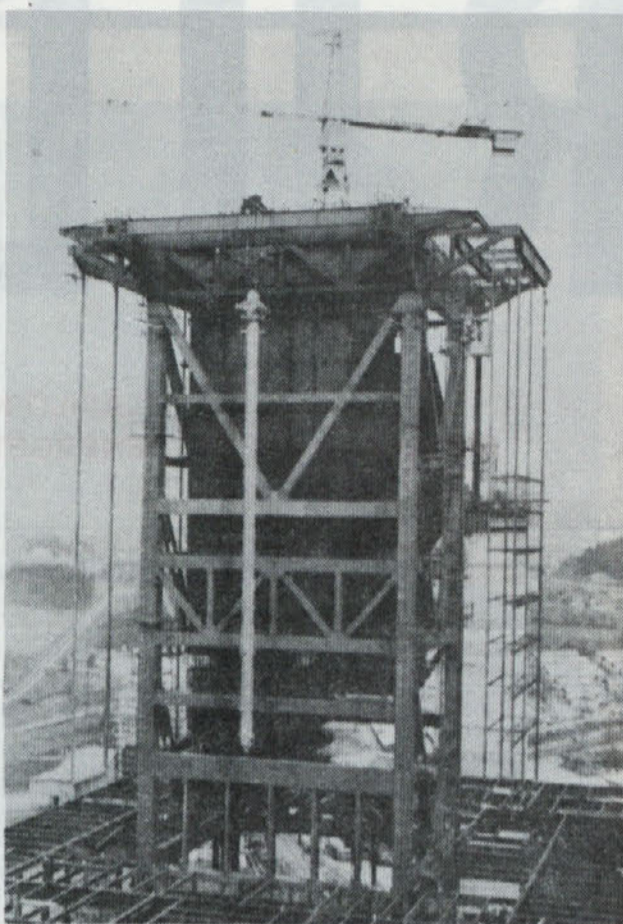
I. Sklepi za družbenopolitično delo na področju poglobljanja samoupravnih odnosov

Izhodišče za nadaljnje poglobljanje samoupravnih odnosov v TOZD, DSSS, delovni organizaciji, SOZD EGS in družbenopolitični skupnosti so sklepi in stališča 5. seje CK ZKS, ki terjajo dosledno uresničevanje družbene vloge in nadaljnjo krepitev akcijske sposobnosti ZKS v boju za razvoj samoupravnih odnosov, ter resolucija o družbeno-ekonomski politiki in razvoju SRS za leto 1976.

- Glede na to izhodišče si moramo v prvi vrsti prizadevati:
  - za dosledno uveljavljanje samoupravnih, organizacijskih in medsebojnih odnosov znotraj delovne organizacije, ki jih opredeljuje ustavi, družbeni dogovori in samoupravni sporazumi;
  - za pospešeno uveljavljanje dohodkovnih odnosov, kot jih opredeljujejo ustavi, in to na vseh ravneh združenega dela v delovni organizaciji, še posebej pa v SOZD EGS, ker v elektrarnah ter pri prenosu in distribuciji elektroenergije obstaja dohodkovni sistem, ki je protiušten in ne zagotavlja enakega družbeno-ekonomskega položaja delavca, kot ga ima delavec v drugih delih SOZD EGS;
  - da se s sistemsko rešitvijo zagotovijo realne cene premoga in električne energije, ki so pogoj za realno planiranje in zagotavljanje razvoja v elektrogospodarstvu.

- Premalo je razčiščeno tudi področje pogojev za oblikovanje novih TOZD v okviru delovne organizacije. Zato se bodo zlasti komunisti v delovni organizaciji morali bolj angažirati tudi na tem področju. Pospešiti pa bo treba tudi pripravo, obravnavanje in sprejemanje manjkajočih splošnih samoupravnih aktov v delovni organizaciji ter izpeljati registracijo vseh TOZD RLV.

(odgovorni za realizacijo - Izvršni organi DPO, organi upravljanja in strokovne službe v delovni organizaciji.)

Graditev TE Šoštanj IV - Kotel je že do kraja zrasel - visok je 95,5 metra. Zdaj montirajo, od zgoraj navzdol, njegov aktivni del.

II. Komuniciranje TOZD, DSSS in delovne organizacije pri zadevah posebnega družbenega pomena

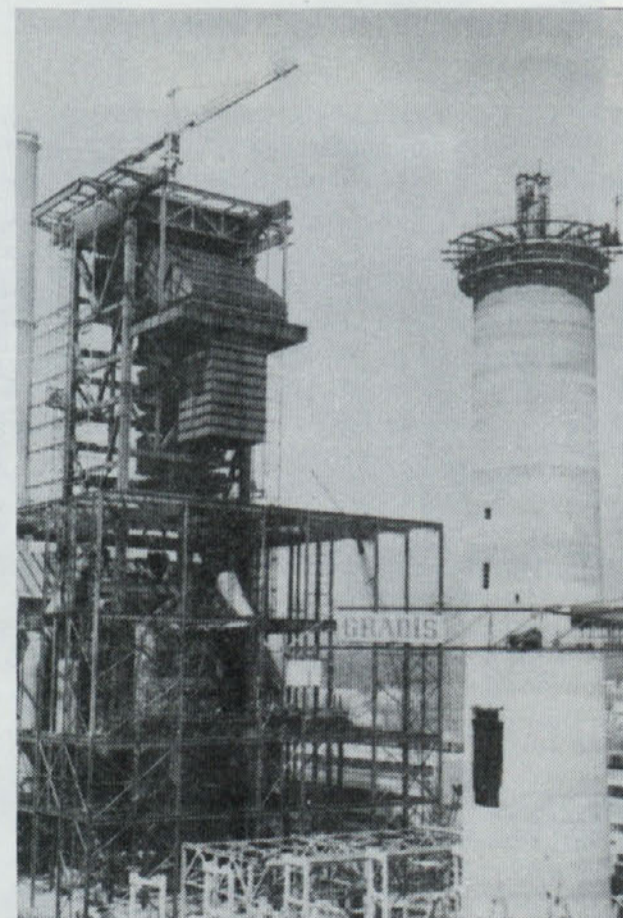
Posebne družbenega pomena za delovno organizacijo REK Velenje je proizvodnja lignita in proizvodnja električne energije, in nujno je, da se komuniciranje pri zadevah teh dejavnosti v odnosu do tretjih pravnih oseb zagotovi na ravni delovne organizacije, saj to nakazuje tudi samoupravni sporazum o združitvi TOZD in DSSS v REK Velenje.

Glede na to morajo TOZD TE Šoštanj ter vse druge TOZD v delovni organizaciji prekiniti z dosedanja prakso, da v SOZD EGS in z drugimi izven delovne organizacije pri zadevah teh dejavnosti komunicirajo samostojno.

(Odgovorni za realizacijo - Glavni direktor, vodje TOZD in DSSS ter vodje sektorjev DSSS)

III. Izvajanje programov stabilizacije

- Osnovna naloga, ki so si jo TOZD, DSSS in delovna organizacija zadale v programih stabilizacije, je povečanje produktivnosti, saj je produktivnost osnova za ustvarjanje in razporejanje dohodka.

Dimnik TEŠ IV bo kmalu dosegel višino kotla - vendar do vrha mu manjka še precej; dokončno zgrajen bo domala dva- in polkrat višji kot kotel.

Da bi nadaljnje izpolnjevanje te naloge bilo bolj uspešno, moramo v celotni delovni organizaciji zlasti:

- zaposlovati nove delavce skladno z republiško resolucijo o družbeno-ekonomski politiki za leto 1976 oziroma v skladu z izhodišči, ki jih je sprejel delavski svet REK Velenje; se pravi, v skladu s predvidenim povečanjem proizvodnje premoga in električne energije ter s potrebami pri izvajanju investicijskih del za izgradnjo TEŠ IV in razvojem proizvodnih zmogljivosti rudnika na 4,8 milijona ton lignita letno;
- z izboljšano organizacijo dela preprečevati nesorazmerno rast administrativnih delavcev na vseh ravneh združenega dela;
- zaostri ukrepe zoper nedelo in obenem redno analizirati neupravičene odsotnosti delavcev od dela ter tiste, ki ne izpolnjujejo delovnih obveznosti, poklicati na odgovor pred SDS, delavski svet, če so komunisti, pa tudi pred osnovno organizacijo ZK v TOZD oziroma DSSS;
- izpolnjevati merila za ugotavljanje opravljenega dela in dosledno izvajati načelo nagrajevanja po delu;
- zastavljati ukrepe in akcije za dosledno izpolnjevanje sprejetih delovnih in proizvodnih načrtov ter nalog;
- organizirati se tako, da bomo v letu 1978 lahko prešli na 42-urni delovni teden v vseh TOZD, ne da bi s tem zavrli izpolnjevanje že sprejetih proizvodnih in razvojnih nalog ter rasti dohodka in OD;
- še bolj spodbujati interes delavcev za izumiteljstvo in racionalizatorstvo, obenem pa povečati stopnjo mehanizacije in avtomatizacije proizvodnega in drugega dela.

- Naslednja zelo pomembna naloga, ki so si jo TOZD, DSSS in delovna organizacija začrtale v stabilizacijskih programih, je varčevanje pri poslovnih stroških.

V tem pogledu je treba v večjem obsegu aktivirati notranje rezerve, in to predvsem z večanjem zavestne delovne odgovornosti in discipline ter racionalnim nabavljanjem, porabo in zmanjševanjem zalog vseh materialov.

(Odgovorni za realizacijo - Politični štabi in vodje TOZD in DSSS ter vodje sektorjev DSSS)

IV. Socialna problematika

Pogoj za nadaljnje poglobljanje združenega dela oziroma samouprave in družbenopolitičnega delovanja v delovni organizaciji je reševanje socialnih potreb delavcev.

Na tem področju je treba:

- tako pospešiti izgradnjo novega obrata družbene prehrane za delavce v delovni organizaciji, da bo obrat dograjen 30. 6. 1976;

(Odgovorni za realizacijo - Direktor TOZD SG in vodja oziroma direktor DSSS - KSS)

- stremeti, da se opremljanje na novo zgrajenih družbenih stanovanj na področju občine poenoti;

(Odgovorni za realizacijo - Izvršni odbor za kadrovske in socialno politiko in TOZD SG)

- stremeti za nadaljnjim podpiranjem individualne stanovanjske izgradnje delavcev v delovni organizaciji;

(Odgovorni za realizacijo - Izvršni odbor za kadrovske in socialno politiko)

- v sodelovanju z zdravstveno službo zagotoviti kvalitetnejše zdravstveno varstvo in zdravljenje delavcev REK Velenje;

- preko SIS za otroško varstvo spodbujati razvoj mreže otroškega varstva v občini;

- zagotoviti vsem invalidom v delovni organizaciji ustrezna delovna mesta in poklicno rehabilitacijo ter zboljšati delovne pogoje na delovnih mestih, kjer nastaja največ invalidov;

- urediti na novo sprejetim delavcem boljše uvajanje v delo in lažjo vključitev v življenje in delo znotraj delovne organizacije ter v krajevnih skupnostih, kjer bivaajo;

- lotiti se predvidene stanovanjske izgradnje za potrebe delovne organizacije in pred tem rešiti problem magistralnega vodovoda.

(Odgovorni za realizacijo - Kadrovsko-socialni sektor DSSS, vse TOZD in celotna DSSS)

V. Družbenopolitično in strokovno izobraževanje

- Da bodo delegati oziroma člani organov družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja TOZD, DSSS in delovne organizacije lahko opravljali svoje naloge, je treba dopolniti program dela za njihovo idejnopolitično in družbeno-ekonomsko izobraževanje ter dopolnjen program dosledno izvajati.

(Odgovorni za realizacijo - Predsedstvo sindikalne konference ter komite in komisija za idejnopolitična vprašanja konference organizacije ZK REK Velenje)

- Še naprej je treba stremeti, da se bodo delavci v delovni organizaciji strokovno izobraževali ob delu, vendar je pri tem treba zagotoviti tudi pogoje, da se bodo kadri, ki jih šolamo, zaposlili v naši delovni organizaciji.

(Odgovorni za realizacijo - Kadrovsko-socialni sektor DSSS)

VI. Delegatski sistem

Izpolniti je treba uresničevanje delegatskega sistema, zlasti pri odnosih delegatska baza — delegati in delegacije ter odnosih delegatska samoupravna telesa — delegacije in delegati — delegatska baza; z drugimi besedami, pri oblikovanju stališč v bazi in doslednem zastopanju teh stališč izven baze ter pri prenašanju odločitev, sprejetih zunaj baze, v bazo.

(Odgovorni za realizacijo - Družbeno politične organizacije, komite konference organizacije ZK REK Velenje, organi upravljanja ter komisije samoupravne delavske kontrole v TOZD, DSSS in delovni organizaciji)

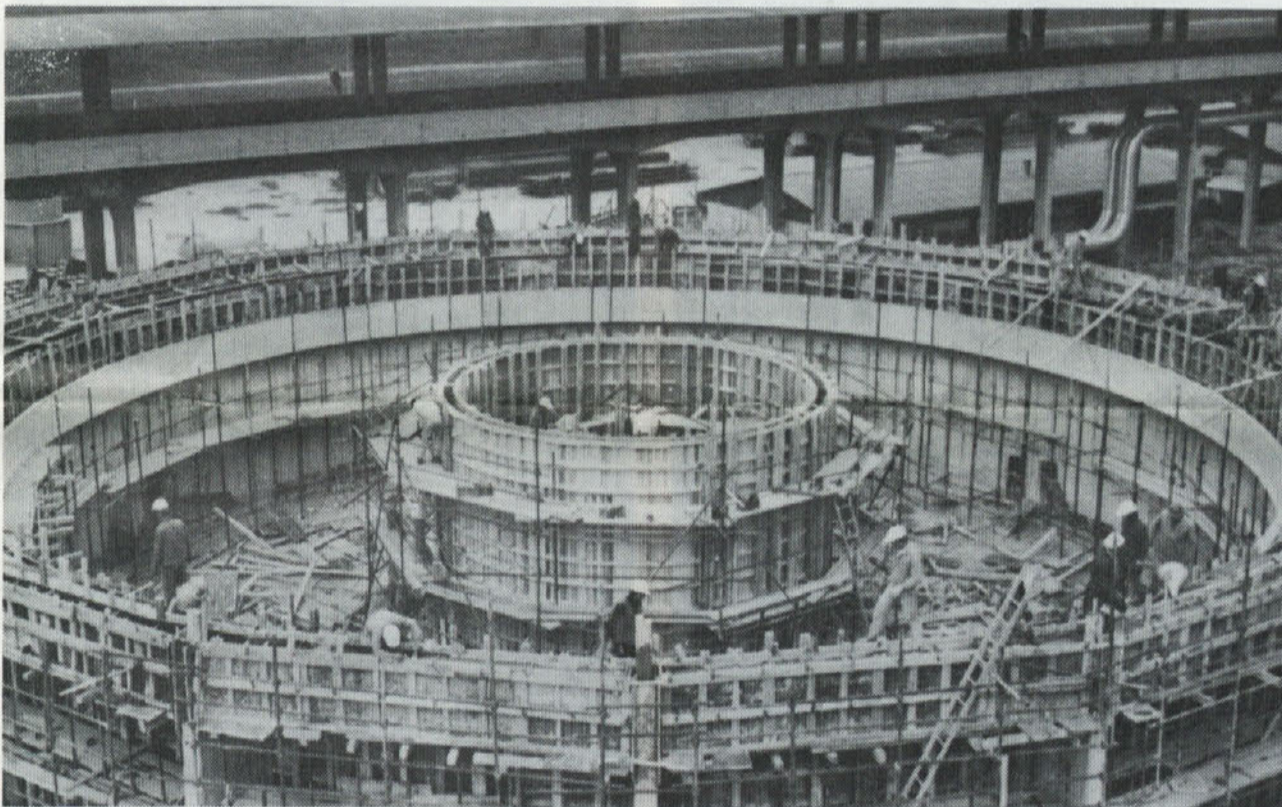
VII. Razno

1. Vztrajati moramo, da se sprejme družbeni oziroma samoupravni akt, ki bo kompleksno urejeval problematiko proizvodnje ter razvoja proizvodnje premoga in električne energije. Pri tem pa je znotraj delovne organizacije treba uskladiti razvojne programe TOZD in delovne organizacije z razvojnimi programi SOZD EGS in širše družbene skupnosti.

(Odgovorni za realizacijo - Razvojno-tehnični sektor DSSS, DPO in organi upravljanja)

2. Glede na to, da je osnovna dejavnost delovne organizacije posebnega družbenega pomena, je treba posvetiti še posebno skrb vključevanju vseh članov kolektiva delovne organizacije v družbeno samozaščito.

(Odgovorni za realizacijo - Družbenopolitične organizacije in organi upravljanja TOZD, DSSS in delovne organizacije ter strokovne službe v delovni organizaciji, katerih dejavnost je posebnega pomena za družbeno samozaščito)

Tudi oblike reaktorja za pripravo hladilne vode so že lepo vidne.

3. Nujno je tudi aktivnejše vključevanje vseh članov kolektiva delovne organizacije, med njimi še zlasti članov ZK, v samoupravni delavski nadzor kakor tudi večja pomoč celotnega kolektiva delovne organizacije, še zlasti pa delavcev v strokovnih službah TOZD, DSSS in delovne organizacije, komisijam samoupravne delavske kontrole.

4. Glede na sprejete sklepe bodo potrebni pogostejši delovni sestanki oziroma konference članstva organizacije ZK REK Velenje kakor tudi njihovih organov.

5. Za sprejem mladih delavcev v članstvo ZK je obvezno priporočilo osnovne organizacije ZSMS, ki ji pripada kandidat za sprejem.

(Odgovorni za realizacijo - Strokovne službe, sekretarji oddelkov in sekretariati osnovnih organizacij ZK, komite konference organizacije ZK REK Velenje in koordinacijski svet organizacije ZSMS REK Velenje)

Za uresničevanje vseh teh sklepov so prav tako odgovorni vsi člani ZK v REK Velenje.

Komisija za sklepe,
predsednik Erno Rahten, I. r.

OPOMBA UREDNIŠTVA — Volilna seja konference organizacije ZK REK Velenje je bila 5. marca. Objavljene sklepe sta na svoji skupni seji, 5. aprila, pregledala na novo izvoljeni komite konference organizacije ZK in predsedstvo sindikalne konference REK Velenje.

Graditev TE Šoštanj IV

Po temeljitem in dolgotrajnem postopku, ki so ga terjali razpisi, zbiranje prijav in izbira najprimernejšega dobavitelja za dobavo kompletne opreme za proizvodni blok TEŠ IV, moči 335 000 kW, je 10. septembra 1974 prišlo do podpisa pogodbe z generalnim dobaviteljem, zahodnonemško firmo KRAFTWERK UNION AG, ki bo v konzorciju s švicarsko tovarno SULZER dobavila celotno opremo za izgradnjo TEŠ IV. Pri tem pa bodo s precejšnjim deležem sodelovale tudi naše domače organizacije združenega dela oziroma tovarne, in sicer tiste, s katerimi je sklenil pogodbe glavni dobavitelj.

Gradbena dela za TEŠ IV opravlja ugledno gradbeno podjetje GRADIS, montažo pa bodo opravila izkušena montažna podjetja, kot so Hidromontaža iz Maribora, Braća Kavurić iz Zagreba ter še nekatera druga.

Monterji delovne organizacije Braća Kavurić bodo montirali kotlovne naprave, Hidromontaža elektro-strojni del - transportne naprave za premog in razne pomožne objekte pa naša TOZD ESO.

Napredovanje gradbenih del

Že od daleč je videti, da se gradbinci v glavnem držijo termiskega načrta, kajti glavno pogonsko poslopje, dimnik in hladilni stolp se poleg kotlovne nosilne konstrukcije že visoko dvigajo nad koto 0,0 metra. Glavni pogonski objekt je že "pod streho". To pomeni, da so večja betonska

dela končana in so na vrsti zadnja dela v notranjosti! V prostorih za razdelitev 10-kilovoltne in 0,4 kilovoltne napetosti je že končano tudi polaganje okvirov za namestitve opreme, tako da bo v kratkem moč pričeti že z montažnimi deli.

Tudi hladilni stolp se je že krepko odlepil od tal. Sega že v višino preko 20 metrov. Zgrajen je spodnji del, ki bo nosil razdelilne kanale in pršišče, in na tleh ob stolpu pripravljajo montažne elemente in nosilce kanalov.

Betonska dela za objekte, ki bodo služili za pripravo elektrarniške vode, za reaktor in zgradbo za demineralizacijo, so končana do kote 0,00 metrov in že so pričeli na globokih temeljih graditi zgornji del reaktorja in ostalih zgradb.

Končan je tudi temelj za dimnik in zdaj so pričeli z betoniranjem njegovega zunanega plašča. Ta se izredno hitro dviga in bo, kot je predvideno, do 15. junija dosegel končno višino, to je, 230 metrov, do konca leta pa bo že tudi obzidan. Dimnik gradi Vatrostalna iz Zenice. Ker je to znano in specializirano podjetje za tovrstne gradnje, ni bojzani, da svojega dela ne bi pravočasno in kvalitetno dokončalo.

Konstrukcija kotlarne je skoraj postavljena, kar pomeni, da je do kote 49 metrov vgrajenih okoli 1 500 ton jeklenih nosilcev raznih profilov, ki bodo kasneje, pokriti, tvorili zgradbo kotlarne.

Tudi jeklene konstrukcije, po katerih bodo hiteli transportni trakovi s premogom, so do območja elektrarne že zgrajene. Za zgradbe v sistemu transportnih objektov za premog pa so končana betonska dela, tako da bo kmalu moč pričeti z montažo.

Kljub temu, da gradbena dela potekajo zadovoljivo, je doslej pri nekaterih od teh del vendarle prišlo do krajših zamud, na primer, pri delih za glavni pogonski objekt, hladilni stolp in za objekte v zvezi s pripravo vode ugotavljamo nasproti termiskemu planu 3- do 4-tedensko zamudo, ki pa ni kritična in jo bo izvajalec skušal nadoknaditi z delom v dveh izmenah.

Montažna dela

Doslej so se montažna dela razmahnila predvsem pri kotlu. Tako je montaža oziroma postavljanje kotlovne konstrukcije končano. Pričeli so že z montažo aktivnega dela kotla, v katerega spada tlačni cevni sistem predgrelnikov vode, pregrelnikov pare in kanali za dovod dimnih plinov na mline ter njihov odvod skozi elektrofiltre v dimnik.

Montažna dela na kotlovnih napravah ne potekajo tako, kot bi želeli in kot predvideva termiski plan montaže. Pri delih za aktivni del kotla je prišlo do 2-mesečne zamude, in ta je zaskrbljujoča. Za odpravo te zamude bo treba zastaviti primerne ukrepe. Prvi od teh, delo v dveh izmenah, je že uveljavljen. Zato je upati, da se bodo uveljavili tudi naslednji, ki so še predvideni. Med drugimi ukrepi, ki zbuja upanje za izboljšanje poteka montaže, je tudi delna zamenjava vodilnega in izpopolnitev strokovnega kadra ter gradbiščne mehanizacije.

Montažna dela so se pričela tudi pri nameščanju kabelskih polic, ureditvi razsvetljave in montaži dvigal. Ravno kar teče montaža dveh osebno-tovornih dvigal in mostnega žerjava v strojnici, nosilnosti 80 ton.

Izpolnjevanje dobavnih rokov

Resne zamude pri dobavi opreme za TEŠ IV so imeli predvsem domači dobavitelji. Tako imata tovarni "Djuro Djaković", ki dobavlja membranske stene in konvektivni del kotla, ter "Minel", ki dobavlja dogorevalno rešetko, dodelilnika za premog in mline, 2 do 8 tednov zamude.

Največjo zamudo imata zagrebška Tovarna parnih kotlov, pri izdelavi nosilnih cevi in kolektorjev, ter mariborska Metalna, pri dobavi podestov in ventilatorjev, vendar dobave slednje niso tako ključnega pomena kot prve.

Drugi domači dobavitelji, Litostroj, IMP in Energoinvest, pa s svojimi dobavami kasnije do 8 tednov.

Pravočasni začetek obratovanja TEŠ IV lahko neposredno ogrozi zamuda pri dobavi glavnega transformatorja, ki ga izdeluje tovarna Rade Končar iz Zagreba. Ta transformator, moči 377 000 kVA, bo največji med doslej izdelanimi transformatorji pri RK, zategadelj je prišlo pri njegovem konstruiranju tudi do 2-mesečne zamude. Enaka zamuda je tudi pri izdelavi visokonapetostnih motorjev. Tudi te izdeluje Rade Končar, in sicer za mline ter bagerske in kondenzatne črpalke. Kljub zaskrbljujoči situaciji je glavnemu dobavitelju in investitorju uspelo s stalnimi termiskimi kontrolami in intervencijami doseči pri RK zagotovitev, da bodo zamudo pri dobavah navedenih naprav skrajšali na vsega 2 tedna.

Pri montažnih delih na gradbišču v Šoštanju zamuda še ni nadomeščena. Znaša pa: pri montaži aktivnega dela kotla 8 tednov in na drugih napravah 4 tedne. Vodstvo gradbišča obljublja, da bo zamudo, in sicer z uvedbo dela v dveh izmenah in boljšo organizacijo dela, skrajšalo.

Predviden pričetek obratovanja še ni ogrožen

Če se zamude ne bodo prehudo povečale in jih bo do konca montaže mogoče odpraviti - to pa bo mogoče le, če bodo vsi upoštevali, da je izgradnja TEŠ IV prioritetenega značaja - potem družbeno in pogodbeno dogovorjeni rok za pričetek obratovanja TEŠ IV, oktober 1977, ni ogrožen.

Investitor REK Velenje — TOZD TE Šoštanj oziroma njen investicijski sektor budno in vestno spremlja vsa dogajanja pri naročanju, izdelavi in dobavi tuje ter domače opreme ter napredovanje montažnih in gradbenih del, in to na kraju samem. Vsi nadzori, gradbeni, elektro, kotlovni in turbinski, skupaj s predstavniki glavnega dobavitelja opravljajo mesečno, po potrebi pa še pogostejše, termiske kontrole, in to neposredno pri proizvajalcih in dobaviteljih domače in deloma tuje opreme. Tako je investitor vedno pravočasno seznanjen, če kje pri proizvodnji "zaškriplje" in obstaja nevarnost za zamudo ali če je treba kje takoj dati "alarm" in uvesti "izredno stanje" — oziroma zastaviti potrebne ukrepe, da do grozeče zamude ne pride ali da se le-ta čimbolj omeji in čimprej nadomesti.

Le na ta način je moč zamude zadržati v še znosnih mejah in preprečiti hujše kršitve pogodbenih dobavnih rokov in obveznosti. Seveda je marsikdaj in marsikje prišlo tudi do objektivnih vzrokov za kršitve načrtov za izvedbo montažnih del ter izdelavo in dobavo opreme - do situacij, ko se je moral investitor posluževati izjemnih ukrepov, da postavljen rok za dokončno izgraditev TEŠ IV ne bi postal nedosegljiv. Dogajalo se je in verjetno se še bo, da je vodstvo investicij moralo preko organov oblasti in družbenopolitičnih forumov posredovati pri neresnih oziroma neodgovornih dobaviteljih ali nuditi pomoč takim, ki so se znašli v resnih težavah, katere sami niso mogli rešiti.

Za enega od uspešnih načinov intervencij oziroma "političnega pritiska" na najhujše "grešnike" so se pokazali tudi skupni sestanki predstavnikov glavnega dobavitelja, poddobaviteljev in investitorja pri republiški gospodarski zbornici ali komiteju za energetiko, in sicer ob prisotnosti predstavnikov gospodarskega, družbenega in političnega življenja.

In ne nazadnje je tudi poslovni odbor za izgradnjo TE Šoštanj IV v drugem letu svojega obstajanja mnogo pripomogel, da je graditev nove elektrarne potekala razmeroma v redu, da se finančni načrt graditve zadovoljivo uresničuje ter da potrebna finančna sredstva dotekajo brez večjih zamud. Na svojih sejah je poslovni odbor redno in dosledno spremljal dogajanje in stanje na gradbišču, dobavo opreme in izvajanje pogodbenih določil.

Uspeh je tudi, da TE Šoštanj IV, kot bodoči objekt posebnega družbenega pomena, vsi dobavitelji obravnavajo kot prioritetni objekt, ki tudi na lestvici gradenj v jugoslovanskem elektrogospodarstvu zaseda eno najvišjih mest.

Le, če bodo vsi, ki kakorkoli sodelujejo pri graditvi našega največjega termoagregata — TE Šoštanj IV — priznali prioriteto njene graditve in vložili ves svoj trud in znanje vanjo, se bo v oktobru 1977 pokazal prvi dim nad njenim dimnikom — in njene prve kilovatne ure pri odjemalcih električne energije iz slovenskega in jugoslovanskega 380-kilovoltnega omrežja.

LoM

Naša temeljna organizacija združenega dela

ZUNANJI OBRATI

Z delavci, ki delajo v storitvenem obratu te naše TOZD (v kopalnicah, težaški skupini, službi zavarovanja in pri vzdrževanju poslovnih zgradb naše delovne organizacije), se srečujemo vsak delovni dan. Oba oddelka njenega remontno-investicijskega obrata, mizarški in gradbeni, prav tako strežeta številnim dnevnim delovnim potrebam naših organizacij združenega dela in tudi drugih naročnikov. Brez storitev njenega lesnega obrata (razkladanja, krojenja, skladanja in nakladanja lesa ter obratovanja žag na obeh jaških) pa si sploh ne moremo zamisliti, kako bi izhajali pri naši osnovni proizvodnji v TOZD RLV.

Koliko delavcev dela v tej naši TOZD?

6. aprila - takrat, ko smo začeli pripravljati ta članek - je njen kolektiv štel 361 članov, kolektiv celotne delovne organizacije REK Velenje pa 5.845. Potemtakem je v njej okrog 6 odstotkov vseh delavcev naše delovne organizacije.

In njen delež pri količinskem in finančnem obsegu poslovanja celotnega REK Velenje?

Pri tem pa se enostaven račun hitro zatakne. TOZD je z dejavnostmi svojega lesnega obrata in večino dejavnosti storitvenega obrata zelo tesno povezana s pridobivanjem lignita in preko tega s proizvodnjo elektroenergije. Z drugimi dejavnostmi storitvenega obrata (posebno s službo zavarovanja in vzdrževanjem poslovnih zgradb) je v tesni zvezi s celotno delovno organizacijo. Njen remontno-investicijski obrat pa precej dela tudi za druge, zunanje naročnike. Torej bi bilo treba njen delež pri poslovanju celotnega REK Velenje tako v količinskem kakor tudi finančnem oziru ugotoviti s treh vidikov. To pa je popolnoma objektivno težko izvedljivo.

Sicer pa prepustimo besedo o delu in poslovanju v tej naši TOZD delavcem, ki v njej delajo in s katerimi smo se pogovarjali!

Rudar - Ivo Rahten,
direktor TOZD

RUDAR — Lanskoletni finančni rezultati poslovanja TOZD ZO so približno naslednji:

CELOTNI DOHODEK	75 933 000 din
— porabljena sredstva	46 706 000 din
DOHODEK	29 227 000 din
— pogodbene in in zakonske obveznosti	3 470 000 din
— osebni dohodki	23 421 000 din
OSTANEK DOHODKA	2 336 000 din
— rezervni sklad	558 000 din
— skupne rezerve	120 000 din
— posojila nerazvitim	146 000 din
— rezerva za pokrivanje izgub EGS in ŽTP	228 000 din
— poslovna sredstva	

SKLAD SKUPNE PORABE	1 257 000 din
— za porabo v TOZD in DO	718 000 din
— za sofinanciranje bolnišnice Topolšica	171 000 din
— za skupno porabo DSSS	55 000 din
— za kritje obveznosti do negospodarskih investicij iz leta 1975	313 000 din

(REK Velenje: celotni dohodek — 2 176 339 000 din /delež ZO — 3,5 %/, dohodek — 701 797 000 din /delež ZO — 4,2 %/, ostanek dohodka — 68 825 000 din /delež ZO — 3,4 %/, sklad skupne porabe vseh TOZD — 28 684 000 din /delež ZO — 4,4 %/.)

Kako ocenjujete te rezultate in v čem so morebiti kritični?

RAHTEN — Menim, da podatki, ki ste jih navedli, dovolj zgovorno kažejo, da sta kritični zadnji dve postavki delitve ostanka dohodka — postavka poslovnih sredstev in postavka sklada skupne porabe.

Od obeh je kritična predvsem postavka poslovnih sredstev, saj smo, kot vidite, pri njej na čisti ničli. Do tega je po eni strani prišlo zaradi neugodne sestave obratnih sredstev naše TOZD, ki izvira iz razmejitev zalog v glavnem skladišču REK Velenje ob inventuri dne 31. 12. 1974.

Postavka sklada skupne porabe pa po višini sredstev sicer ni toliko kritična in bila bi še manj, če bi bile urejene cene vseh naših storitev - zato pa je toliko bolj kritična po razporeditvi sredstev, saj so že iz navedene okvirne razporeditve razvidne nepredvidene datjave.

O navedenem celotnem lanskoletnem dohodku naše TOZD pa je treba povedati, da je za okrog 9 odstotkov večji od načrtovanega, in to predvsem zaradi nepredvidenega naraščanja cen materialov ter storitev drugih.

Ivo Rahten - Rojen Škalčan. Poročen. Dva otroka, sinova - starejši diplomiran kemijski inženir (Lek Ljubljana), mlajši inženir organizacije dela (Vegrad Velenje). Pri velenjskem rudniku je zrasel in dela že od leta 1936. Če odštejemo sedem tednov celjskega Starega piskra v letu 1941, zatem dobrega pol leta more v koncentracijskem taborišču Mathausen in nekaj mesecev vračanja v življenje po prihodu iz tega taborišča, udeležbo v NOB do svobode pa doslužene vojaščine v letih 1946/47 in šolanje za poklic pred vojno in pred odhodom na doslužene vojaške roke - dela pri našem rudniku ves čas neprekinjeno. Zato stežka razume, od kod dandanašnji nemir, ki sili ljudi k menjavanju delovne organizacije.

Delati je začel kot figurant v jamomerstvu, potem preizkusil delo jamskega "lauferja", postal v letu 1940 kvalificiran kopač in dočakal vojno viхро kot slušatelj nadzorniške šole v Celju.

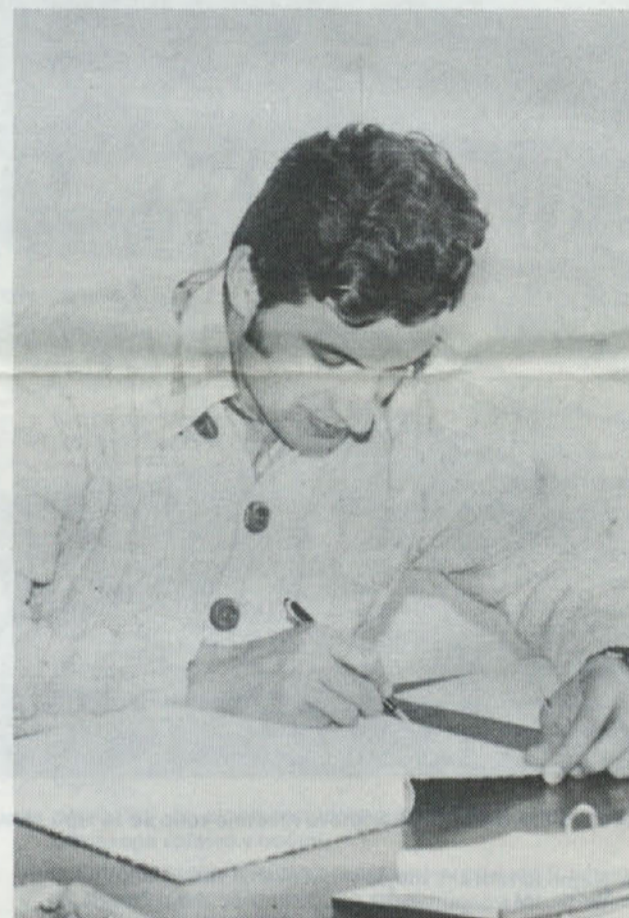
S svobodo so prišla leta obnove tudi za naš rudnik. Bilo je veliko dela za večše, izkušene. Ponovno začne pri delih v jamomerstvu, to pot že pri odgovornejših. V letu 1946 dokonča začeto nadzorniško šolo - v Ljubljani. Po prihodu z doslužena vojakov dela do 1948. leta kot nadzornik storitvenih del v tedanjem rudniškem zunanem obratu in zatem kot personalni referent rudnika. V letu 1949 prevzame vodstvo tega obrata in ga vodi ves čas njegovega razvoja; do danes, ko imamo že TOZD - Zunanji obrati.

"Česa vse ni bilo, česa vse ni v okviru dejavnosti naše organizacije združenega dela! Smo resnična 'dekla za vse', povrh tega pa so obrati in oddelki obratov naše TOZD razkropljeni po vsem področju delovne organizacije," pravi zdaj Ivo Rahten, direktor te naše TOZD. Res je, delavce Zunanjih obratov najdeš po vsem področju REK Velenje pa še v mestu in okolici - pri opremljanju novih poslopij in rušenju ali adaptiranju starih.

In še tole je poudaril: "V Zunanjih obratih je doslej našlo delo tudi preko 100 delavcev z odločbo o invalidnosti, poleg tega pa še precej izčrpanih in obnemoglih delavcev, ki nimajo odločbe o invalidnosti; eni in drugi so večidel naši nekdanji rudarji. Vendar mera je zdaj polna - pri sedanjih pogojih dela in poslovanja ter številu delovnih mest, ki jih imamo v TOZD, kljub velikim potrebam ne bomo mogli več zaposlovati delavcev s priznano ali nepriznano invalidnostjo. Zato je neizogibno, da se samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v delovni organizaciji čimprej dogovorijo, kje bomo v bodoče zaposlovali take naše delavce, koliko nas bo to veljalo in koliko bo za to poedina TOZD morala prispevati. Če ne bo kmalu prišlo do učinkovitega dogovora v tej zvezi, se bomo čez noč znašli pred hudim socialnim problemom!"

RUDAR — Glede na nabavno vrednost osnovnih sredstev konec leta ste v letu 1975 dosegli poprečno stopnjo amortizacije 5,6 %; nabavna vrednost osnovnih sredstev konec leta je znašala 33 825 000 din, vračunali pa ste 1 900 000 amortizacije (REK Velenje kot celota je glede na nabavno vrednost osnovnih sredstev ob koncu leta, ta je znašala 3 449 490 000 din, dosegel poprečno stopnjo amortizacije 5,7 %).

Je tolikšna amortizacija zadostovala in koliko ste je predvideli najprej; iz zapisnika 33. seje delavskega sveta vaše TOZD z dne 30. januarja je namreč razviden sklep, naj se nekaj vračunane amortizacije izknjiži, stornira?

Franc Kramer, predsednik delavskega sveta TOZD Zunanji obrati - "Množica dejavnosti in vrsta različnih strokovnih področij v naši TOZD. Prva leta uveljavljanja samoupravljanja po novem - po novih ustavah. Pogosti kratki stiki pri pripravah na obravnavanje zadev in pri usklajevanju stališč navzdol in navzgor po vertikali samoupravne delovne skupine - TOZD - delovna organizacija. Vse to včasih nalaga dandanašnjim predsednikom delavskih svetov skoraj neznosno skrb in breme - posebno, če so še mladi!" nam je potožil.

Kdo mu ne bi verjel - funkcija predsednika delavskega sveta prav gotovo ni lahka! Toda Franc, čeprav še mlad, ima že marsikaj za sabo. Leta 1967 je končal rudarsko poklicno šolo in začel delati v jami. Ni dolgo delal; leto dni, potem mu je jama nagrizla hrbtnico. Po prihodu iz vojske je moral začeti z delom zunaj jame; dobil ga je v storitvenem obratu TOZD ZO - in ob delu lansko leto kot izreden slušatelj končal srednjo ekonomsko šolo. Najbrž pa ima še kaj v načrtu ...

V Zunanjih obratih zdaj dela pri pripravi dela. Dokler se je še prišteval k mladim - preden se ni poročil in ni postal oče - je bil tudi zelo vnet mladinski aktivist; v TOZD ZO, v naši delovni organizaciji in občini.

In ob tem še tole vprašanje! Kolikšno amortizacijo ste načrtovali za tekoče leto in katere so največje postavke v naslovnem spisku njene porabe, ki ga je potrdil delavski svet vaše TOZD na svoji 36. seji z dne 24. marca?

RAHTEN — Amortizacijo za leto 1975 smo načrtovali in formirali glede na potrebe. Res pa je, da smo jo izkoristili samo v višini 1 900 000 din, preostanek pa razknjižili. Do razknjižbe je prišlo iz dveh razlogov, in sicer zaradi primanjčovanja sredstev za sklade in zato, ker na noben način ni bilo moč realizirati predvidene nabave strojev za obdelavo in predelavo lesa.

In odgovor na naslednje vprašanje! Amortizacijo za leto 1976 smo že predvideli; bila bi naj za 40 odstotkov manjša od lanskoletne, to pa zaradi novih predpisov in naših možnosti, sicer pa bi morala biti veliko večja, saj je obrabljenost naših osnovnih sredstev kar 58-odstotna. Pri tem pa še ni rešeno vprašanje, kako bomo financirali vzdrževanje skupnih objektov REK Velenje, kot so ceste, zelenice, poslopja in drugi objekti za skupne potrebe.

Prej ko slej se bo treba dokončno dogovoriti tudi o pričetku zbiranja sredstev za razvoj oziroma preselitev objektov TOZD ZO, saj ta sredstva niso predvidena in vračunana še nikjer.

RUDAR — V kolikšni meri v TOZD ZO uspevate nagravati po produktivnosti in delu?

V minulem letu je poprečni mesečni čisti osebni dohodek na zaposlenega v vaši TOZD znašal 3 914 din (v celotnem REK Velenje — 5 186 din), to je, 18 % več kot v letu 1974 (v celotnem REK Velenje — 23,1 % več kot v letu 1974). Družbena produktivnost (vsota doseženega dohodka in amortizacije TOZD, preračunana na zaposlenega) pa je v primerjavi z letom 1974 porasla za 20,8 % (v celotnem REK Velenje — za 12,8 %).

Franc Bujan, predsednik osnovne sindikalne organizacije ter poslovodja lesnega skladišča in žag v TOZD Zunanji obrati - Na delovnem mestu poslovodje lesnega skladišča in žag je 4 leta, v ZO oziroma pri rudniku pa dela že skoraj četrto stoletje. Zdaj je po poklicu delovodja lesne stroke, začel pa je kot kvalificiran tesar. Kot predsednik osnovne sindikalne organizacije je precej na istem kot Franc Kramer, predsednik delavskega sveta TOZD. Včasih, pravi, ima vsega prek glave, saj ga ni področja v TOZD, na katerega naj ne bi posegal sindikat. Predsednik sindikata v TOZD je zdaj že drugo mandatno obdobje.

"Največ si v sindikalni organizaciji prizadevamo za poglobitev samoupravljanja in izboljšanje gospodarjenja v TOZD. Vendar stvari ne gredo, kot bi hoteli. Zadeve se rešujejo prepočasi. Nekaj zaradi nas, nekaj pa zaradi drugih - v drugih TOZD in na ravni delovne organizacije.

Omejevanje zalog, števila neopravljenih dni zaradi 'bolniške', reševanje problemov naših invalidov, razširjevanje normiranja del in zmanjševanje zaposlovanja novih delavcev z notranjim premeščanjem zaposlenih - to je zdaj naša glavna skrb.

To, da še nismo uspeli sprejeti samoupravnega sporazuma o združevanju družbenih sredstev TOZD, pa nas zelo ježi. Menda je manjšina v REK Velenje, ki je to minirala - ne da bi pomislila, da zaradi tega kup stvari visi v zraku. Zakaj so vedno eni in isti, ki vlečejo narazen?" je očitno zbit od dela in zlovoljen končal pomenek, za katerega smo ga komaj ulovili.

RAHTEN — V tej zvezi je treba omeniti, da je okrog 50 odstotkov vseh delavcev v naši TOZD resda režijskih - takih, ki niso vezani na akord, so pa zato vezani na točkovanje oziroma doseganje normativov (delavci v službi

zavarovanja in kopalnicah, čistilke in delavci pri nekaterih drugih vzdrževalnih delih). Drugi delavci pa so vsi vezani na akord. Torej so za vse naše delavce dela tako ali drugače normirana in delavci nagrajeni po doseženem delu. Sicer pa je iz podatkov, ki ste jih navedli, razvidno, da so osebni dohodki zaposlenih v naši TOZD rasli počasneje kot njen dohodek oziroma njena družbena produktivnost.

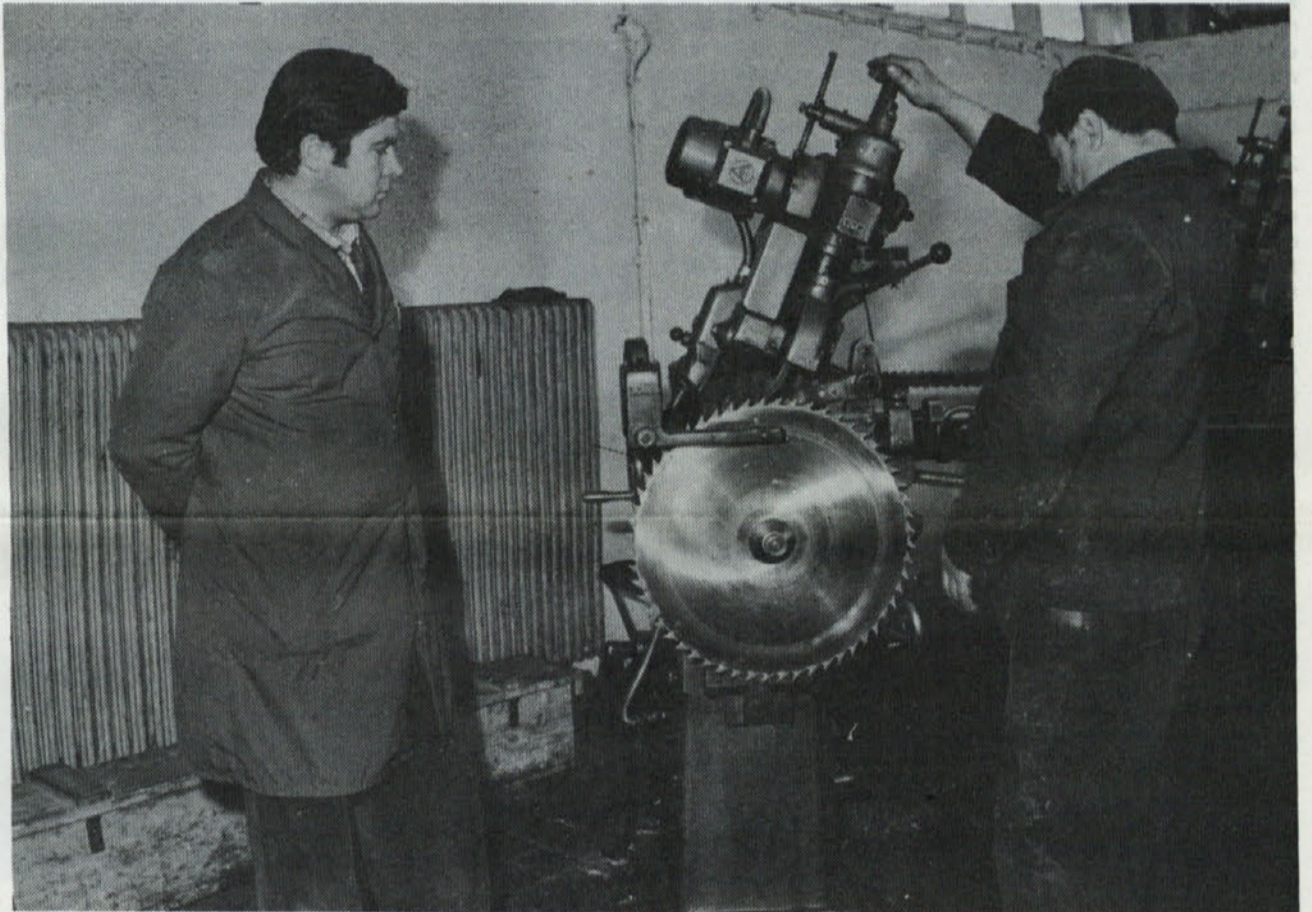
RUDAR — Katera nerešena vprašanja povzročajo največ težav pri poslovanju TOZD ZO kot celote?

Ste finančni delovni načrt za tekoče leto že izdelali? Iz zapisnikov sej delavskega sveta vaše TOZD v obdobju december 1975 — prva polovica marca 1976 je razvidno, da ste sestavo tega načrta morali odlagati, ker še ni bilo podrobnejših podatkov ter usklajenih izhodišč in meril med TOZD za oblikovanje cen pri prometu del in storitev v delovni organizaciji. So ti pogoji zdaj že izpolnjeni?

Nadalje iz zapisnikov delavskega sveta vaše TOZD (34. redne seje z dne 27. februarja) ugotavljamo, da ste sklenili večja dela v TOZD ZO, omenjeni so prevozi, oddajati tudi zunanji izvajalci, če bodo bolj konkurenčni kot notranji. Na katere storitve ste pri tem mislili; poleg prevozov?

RAHTEN — Nakazana vprašanja terjajo najmanj naslednje odgovore:

— Že sami ste ugotovili, da je sestavo finančnega načrta naše TOZD za tekoče leto ovirala vrsta nerešenih vprašanj, zaradi katerih, kot vemo, še danes ni sprejet finančni načrt REK Velenje za to leto. Sicer pa je naša

Milan Hladin (prvi z leve; drugi, pri delu s strojem, je KV brusilec Ivan Blažič) - sekretar osnovne organizacije ZK ter vodja vzdrževanja in brusilnice v lesnem obratu TOZD ZO — V naši delovni organizaciji dela od leta 1960, v Zunanjih obratih pa zadnja tri leta.

Meni: "Razmeroma visoka življenjska raven je marsikoga polenila; tudi med članstvom naše osnovne organizacije ZK je nekaj takih. Stremimo, da bi uresničili sklepe 5. seje CK ZKS. V zadnjih tednih smo v naši organizaciji precej sodelovali tudi pri predvolilnih opravilih; predkandidacijskem postopku za volitve v samoupravne organe TOZD ter delavskega sveta REK Velenje. Uvidevamo tudi, da je velika vrzel v idejnopolitični izobrazbi članstva ZK. Zato bo treba poskrbeti, da se bodo komunisti in drugi iz naše delovne organizacije udeleževali vsaj političnih šol in seminarjev, ki jih organiziramo v občini.

Naslednja naloga, ki smo si jo zadali komunisti v TOZD ZO, so redni trimesečni pregledi poslovanja TOZD. V minulem mesecu smo pregledali tudi lanskoletne delovne in poslovne rezultate ter ugotovili, da nismo mogli pokriti vseh obveznosti. Za letos vidimo pri tem izhod v povečanem varčevanju pri vsem, posebno pa pri izdatkih za repromaterialne in omejevanje zalog.

Drugače bo treba gledati tudi na zaposlovanje invalidov v naši TOZD - TOZD, iz katerih pridejo, bodo morale nekaj prispevati za odpiranje delovnih mest zanje. Zaposleni v TOZD pa bodo morali uvideti, kako nujno je, da gredo začasno delat na drugo delovno mesto znotraj TOZD, če na svojem niso tako potrebni. Zdaj poedinci te potrebe nočejo razumeti - počutijo se užaljene in se upirajo, da bi začasno šli na drugo delovno mesto.

Problem, ki se tiče mojega delovnega mesta, pa je pomanjkanje rezervnih delov za portalni žerjav; zlasti tesnil, ki jih je moč dobiti le iz uvoza (ZRN), in to šele po nekaj mesecih čakanja. Glede na to bo morala naša nabavna služba poskrbeti, da jih naroči za naprej - drugače se bomo znašli pred dejstvom: rezervnih delov ni in dokler jih ne dobimo, žerjav ne more obratovati!"

TOZD finančni načrt za tekoče leto že sprejela — v marcu, vendar vprašanja zaračunavanja naših storitev, cen, še niso rešena.

- Primanjčovanje prostorov za deponiranje jeklenega podporja in gradbenih materialov, premalo lesno skladišče in dejstvo, da je mizarska delavnica v skrajno neustreznih prostorih, poleg tega pa so sedanje splošne gospodarske razmere zanj izredno neugodne — nam povzročajo naslednjo skupino zelo perečih problemov.
- Omeniti velja tudi, da je dejavnost remontno-investicijskega obrata vezana na sezonska dela in da imamo zato zunaj sezone preveč, v sezoni pa premalo delavcev.
- Naslednji pereč problem je že omenjeno nerešeno finančno vprašanje vzdrževanja skupnih objektov REK Velenje; za financiranje vzdrževanja teh objektov (cest, kanalizacije, zelenic, ograj, razsvetljave, zgradb idr.) TOZD še ne združujejo sredstev, nujno pa je, da jih začnejo združevati čimprej.
- Naše delo zelo ovira tudi razdvojenost naših obratov in njihovih oddelkov, saj ima skoraj vsak obrat ali oddelek nekaj kapacitet na jašku Škale in nekaj na jašku Praloge.

Razdvojene imamo strokovne službe TOZD, lesno skladišče, žage, kopalnice itd.

- Veliko vprašanj je odprtih tudi pri nabavi in dobavi lesa, in sicer v tem oziru, da precej delovnega časa porabimo za dela, ki ne spadajo v okvir naših dejavnosti; na primer za administrativne posle ter vodenje evidence v zvezi z nabavo, za urgiranje glede slabe kakovosti, nepravilne klasifikacije lesa pri dobaviteljih in nezadostne količine dobavljenega lesa, itd. Menim, da bi bilo treba te probleme čimprej rešiti.
- Ob sklepu naj opozorim še na zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev; opomnim naj, da bo glede na pestrost naših dejavnosti, tako pri nas kakor tudi pri naročnikih naših storitev, nujno potrebna poslovna disciplina, saj sicer naloga, ki smo si jih zastavili, ne bomo mogli opraviti.

RUDAR — V zapisniku 34. seje delavskega sveta TOZD ZO z dne 27. februarja piše približno tole: "Očitajo nam velike zaloge repromaterialov in lesa. Vendar, takšne, kot so, deloma izvirajo še iz časov pred formiranjem novih TOZD, deloma pa so nujne; na primer zaloge lesa za mizarsko delavnico, saj le-ta potrebuje suh les. Če je jamskega lesa preveliko v zalogi, pa je kriva dobava. Zagotoviti je treba tekočo dobavo, skladno z dnevnimi potrebami, ob zalogah za tri mesece. Ne pa, da nekaj časa sploh ne dobavljamo, potem pa naenkrat za nazaj in za naprej."

V zvezi s to pripombo je delavski svet sprejel sklepe:

- Materialov, ki jih je na tržišču dovolj, ne kopičiti!
- Odvečen les iz mizarske delavnice obrniti za druge namene!
- Komercialni sektor DSSS naj zagotovi tekočo dobavo jamskega lesa in hlodovine!

Se ti sklepi uresničujejo? Za koliko dinarjev imate zdaj v zalogi repromaterialov in za koliko dni jamskega lesa ter hlodovine? Kako nadomeščate obratna sredstva, ki vam jih vežejo zaloge?

Delavski svet vaše TOZD je na svoji 37. seji z dne 1. aprila sprejel sklep: "Proučiti je treba možnosti za najetje posojila, s katerim bi krili dolg pri obratnih sredstvih, do katerega je prišlo po razmejnitvi sredstev med TOZD dne 1. 1. 1975. In to le take možnosti, pri katerih vračanje posojila ne bo zadevalo vračunane amortizacije." Je ta sklep tudi ena od poti za nadomestitev obratnih sredstev, ki vam jih vežejo zaloge?

Ob teh vprašanjih naj omenim še, da smo v REK Velenje do konca leta 1975 uspeli vrednost nepotrebnih zalog repromaterialov zmanjšati od 10 na okrog 5,3 milijona din ali za 47 % - od tega v višini 382 600 din z odpisi nad eno leto starih zalog v breme dohodka.

RAHTEN — V zvezi s tem je najprej treba povedati, da so za obratna sredstva TOZD v okviru zalog določene zgornje dovoljene meje in da zdaj v naši TOZD uporabljamo zaloge nad temi mejami - to pa se v glavnem nanaša na remontno-investicijski obrat, saj drugod skorajda nimamo zalog nad dovoljenimi mejami.

Zatem pa je treba pojasniti, da jamski les ne spada med obratna sredstva TOZD ZO, temveč da v zvezi z njim bijemo blitko za enakomerno dobavo, in to zaradi premajhnih skladiščnih prostorov oziroma zaradi velikih stroškov, ki jih imamo z notranjim transportom lesa pri neenakomernem dobavljanju.

RUDAR — Nekaj proizvodne opreme, rezervnih delov in repromaterialov vaša TOZD tudi uvaža. Lansko leto ste uvozili za okrog 264 600 din opreme, rezervnih delov in repromaterialov. To je glede na nekatere druge naše tako imenovane "vzporedne" TOZD, malo oziroma le okrog 0,2 % lanskoletnega uvoza celotnega REK Velenje.

Za primer naj povemo, da od "vzporednih" TOZD zelo veliko uvaža TOZD PZS. Ta TOZD je lani uvozila kar za dobrih 17,5 milijona din repromaterialov, rezervnih delov in opreme (pri celotnem letnem dohodku okrog 36,5 milijona din). Močnejša uvoznica kot TOZD PZS je v REK Velenje le TOZD RLV — Jamska mehanizacija in transport; ta je uvozila za okrog 70,5 milijona din opreme.

(Podatki o uvozu za investicijska dela, kot je izgradnja TEŠ IV, so pri tem izvzeti!)

Se bo letos uvoz za potrebe vaše TOZD zmanjšal pod lanskoletno raven in kaj nameravate uvoziti ter iz katerega naslova?

RAHTEN — Za letos predvideni uvoz je nasproti lani doseženemu neznatno; uvozili bi naj le za 25 000 din raznih materialov in rezervnih delov, in to le za tiste potrebe naših obratov, ki jih ne moremo zadovoljiti drugače. Da je bil naš lanskoletni uvoz razmeroma precejšen, pa je treba pripisati dejstvu, da so se po nekajletnem obratovanju nekateri deli strojev v našem lesnem obratu morali obrabiti in je zato bilo treba naročiti nove, to pa iz uvoza, ker so tudi stroji uvoženi (gater, portalno dvigalo).

Rudar - Franc Bujan,
predsednik osnovne
organizacije sindikata TOZD

RUDAR — Katera so glede na področja delovanja drugih osnovnih sindikalnih organizacij REK Velenje svojska, posebna, področja delovanja vaše organizacije?

Kaj je vaša OOS ukrenila na področju dogovarjanja z drugimi TOZD o cenah del in storitev TOZD ZO v pogledu prizadevanja vseh stroškov, tudi stroškov za sklade?

Delavski svet vaše TOZD je na svoji 35. seji z dne 8. marca sklenil ponovno opomniti kadrovsko-socialni sektor DSSS glede sklepov TOZD ZO o zaposlovanju in delovni rehabilitaciji invalidov, 'bolniških' dneh in drugih socialnih problemih zaposlenih v TOZD ZO? — Za katere sklepe gre?

Iz zapisnika naslednje seje delavskega sveta vaše TOZD, 36. seje z dne 1. aprila, pa je razvidno sprejeto mnenje vodje storitvenega obrata TOZD ZO Jožeta Kumra, češ da občinski družbeni dogovor o zaposlovanju, ki ga je na tej seji sprejel delavski svet, med drugim urejuje tudi reševanje invalidskih problemov, perečih za TOZD ZO, le da je v dogovor treba vnesti pripombo: "Pri izgradnji kakršnih koli novih gospodarskih kapacitet v občini je treba predvideti tudi delovna mesta za invalide." — Lahko na kratko poveste tudi, na katere pereče invalidske probleme se nanaša to mnenje in ali se je po vašem mnenju moč veliko zanašati na učinkovitost tega dogovora?

BUJAN — Najprej je treba povedati, da je zaradi številnih dejavnosti naše TOZD, razkropljenosti naših obratov in njihovih oddelkov ter dela v treh izmenah pri nekaterih dejavnostih naša osnovna organizacija sindikata razdeljena kar na 16 sindikalnih skupin.

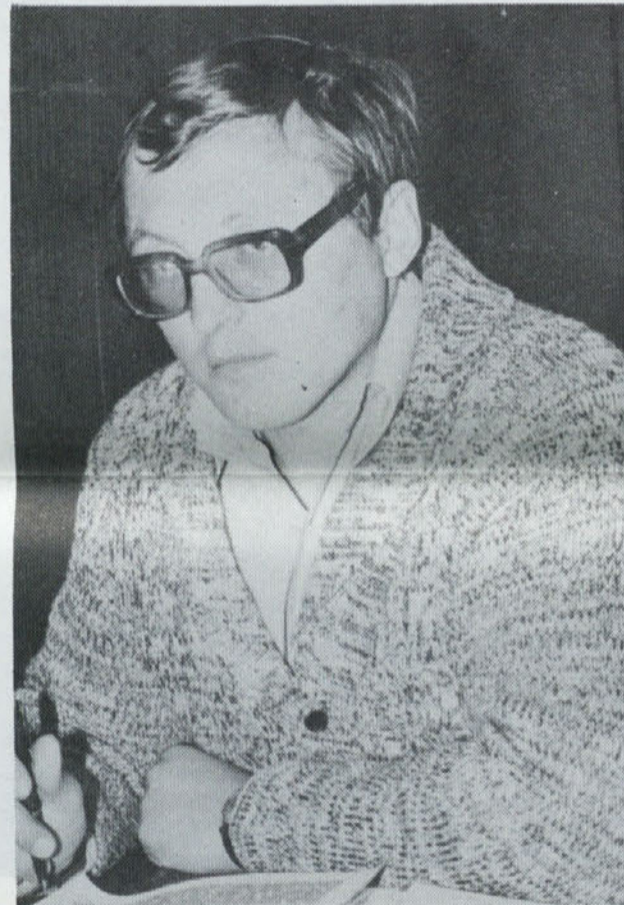
Posebnosti njenega delovanja nadalje nakazuje struktura zaposlenih v TOZD oziroma dejstvo, da imamo med

zaposlenimi 104 delovne invalide III. kategorije in okrog 22 izčrpanih delavcev brez priznane invalidnosti ter da je reševanje problemov teh naših delavcev izjemno zahtevno. In sicer zato, ker jim ni mogoče vedno nuditi tako delovno mesto, ki bi bilo po njihovem mnenju in po mnenju zdravstvene službe za njih primerno. Recimo, znano je, da je največ delovnih invalidov zaposlenih v kopalnicah in v službi zavarovanja, in to je prav. Vendar vse bolj pogosto se dogaja, da si tod zaposleni invalidi pri zdravstveni službi izposlušajo potrdilo, da ne morejo delati v nočnem času. To pa nam, zlasti v kopalnicah, povzroča že precejšen problem pri zasedbi delovnih mest v nočnem času, saj morajo kopalnice za potrebe zaposlenih pri osnovni proizvodnji poslovati tudi v tem času.

Spričo nenehnega naraščanja števila delovnih invalidov v naši delovni organizaciji bo zato vprašanje zaposlovanja letih treba reševati tudi v občinskem merilu.

RUDAR — V lanskem letu ste opravili v TOZD 88 288 dnin ali za 1,6 % več, kot ste predvideli v letnem delovnem načrtu; po mnenju delavskega sveta vaše TOZD na njegovi 34. redni seji z dne 27. februarja toliko več predvsem zaradi nadurnega dela za potrebe TOZD RLV. Katere probleme povzroča vaši TOZD potreba po precejšnjem nadurnem delu?

Mimogrede še tole! Ko ste v TOZD obravnavali predlog za uskladitev delitve OD, nadomestil, dodatkov itd. zaposlenih v REK Velenje s sindikalno listo in panožnim sporazumom, ste k členu 5 priloge B tega predloga sprejeli pripombo: "Ta člen naj se črta oziroma uskladi s tovrstnim določilom za rudarstvo!" Kaj ste mislili s to pripombo, glede na

Franc Martinšek, predsednik osnovne organizacije ZSMS in referent za varstvo pri delu v TOZD ZO - "Težišče dela na mojem delovnem mestu je obravnavanje nezgod na delovnih mestih, vzrokov odsotnosti od dela ter predlaganje in skrb za uveljavljanje ukrepov za varnejše delo vseh zaposlenih. Mesečno se pripetijo kake tri nezgode. Poprečno izgubimo zaradi ene okrog 20 dnin.

Pri službi za varnost pri delu v delovni organizaciji ima tudi naša TOZD v izpolnjevanju predlog sprememb pravilnika o opremi in sredstvih za osebno varstvo pri delu; časovne normative za nošenje poedinih delov te opreme je marsikje v TOZD treba podaljšati.

Posebno zahtevno je področje varstva pri delu v Zunanjih obratih zaradi delavcev invalidov. Vendar do zdaj je še nekako šlo, za naprej pa zaenkrat nimamo nobenih prostih delovnih mest za invalide. Celu vsem zdajšnjim ne moremo zagotoviti dovolj ustreznih delovnih pogojev!

Delo v mladinski organizaciji TOZD? O tem bo govor še v okviru vprašanj, ki ste jih zastavili posebej. Že zdaj pa naj povem: pripravljamo se na preoblikovanje sedanje osnovne organizacije mladih na več osnovnih organizacij, evidentiramo kandidate iz vrst mladih za sprejem v ZK, enega mladega delavca iz naše TOZD nameravam predlagati tudi za občinsko priznanje ob 1. maju, itd."

Po poklicu je Franc Martinšek rudarski tehnik in dela v TOZD ZO dve leti.

to, da se po črtanem členu praviloma naj ne bi nagrajevalo nadurno delo vodilnih in vodstvenih delavcev?

BUJAN — Večino vsega nadurnega dela smo opravili za zadovoljevanje potreb TOZD RLV oziroma v tistih naših delovnih enotah, ki so vezane na jamsko proizvodnjo in morajo zanjo dostavljati materiale tudi ob sicer prostih dnevih. Nekaj nadurnega dela pa so opravili tudi v službi zavarovanja, in to predvsem zaradi primanjčkanja delavcev, ter v drugih naših delovnih enotah. Slaba stran nadurnega dela pa so predvsem višji stroški poslovanja kakor tudi to, da rednih pregledov in vzdrževalnih del ni moč opravljati v normalnem času.

Do omenjene pripombe, naj se črta 5. člen priloge B navedenega predloga, pa je prišlo predvsem zato, ker določila, ki ga vsebuje 5. člen te priloge, ni v panožnem sporazumu.

Rudar - Milan Hladin,
sekretar osnovne
organizacije ZK TOZD

RUDAR — Na svoji 36. seji z dne 24. marca je delavski svet vaše TOZD sprejel pripombo Cirila Grebenška, mlajšega, da je treba v okviru sredstev po aneksu VI programa razvoja našega rudnika za povečanje proizvodnje lignita na 4,8 milijona ton letno rezervirati sredstva za ureditev in razširitev skladiščnih prostorov pri TOZD ZO. Predtem, na svoji 35. seji, je delavski svet sprejel sklep: "Nabavna služba delovne organizacije naj nabavlja važne stroje in materiale za TOZD ZO po istih kriterijih kot za TOZD RLV — MT, češ da je dejavnost ZO v tesni povezavi z dejavnostjo RLV."; do sklepa je prišlo zaradi kritičnega primanjčkanja rezervnih delov za polnojarmenik in portalno dvigalo v lesnem obratu vaše TOZD, ki bi jih bilo treba takoj nabaviti iz uvoza (iz ČSSR in ZRN). Na 34. seji delavskega sveta vaše TOZD je bilo rečeno: "Strokovne službe v DSSS premalo stvarno pomagajo TOZD ZO pri reševanju njenih zadev." Nekaj zatem, na isti seji, pa: "V TOZD ne bomo razpravljali o nobenem važnem vprašanju, če se predtem ne bo o njem izoblikovalo stališče na ravni delovne organizacije."

Navedeni sklepi so za vašo TOZD brez dvoma zelo pomembni in že dalj časa nujno potrebni rešitve. Ste glede na to komunisti v TOZD kaj ukrenili za njihovo uveljavitev? V njihov okvir sodi tudi pripomba, sprejeta na 35. seji delavskega sveta, češ da v predlogu samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah itd. TOZD in DSSS ni v okviru razvojnega sektorja DSSS predvideno nobeno delovno mesto, na katerem se bi reševala vprašanja razvoja TOZD ZO.

HLADIN — Sklepi delavskega sveta naše TOZD, ki ste jih navedli, se v glavnem nanašajo na samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev DSSS in TOZD REK Velenje ter njegove priloge. Do njih je prišlo zato, ker menimo, da ni dovolj poskrbljeno za razvoj naše TOZD in za nemoteno delo v njej. Kot sem seznanjen, se bodo ti sklepi oziroma pripombe upoštevali pri izdelavi čistopisa omenjenega sporazuma.

RUDAR — Delavski svet vaše TOZD je na svoji 35. seji formiral komisijo TOZD za izume, racionalizacije in koristne ideje; vanjo je imenoval Bernarda Kneza, Franca Špegla, Alojza Pristovška, Friderika Grabnerja in vas. Obenem je sprejel novi pravilnik REK Velenje o izumih, racionalizacijah in koristnih idejah — z zahtevo, da je treba v njem faktor za nagrajevanje izumov in racionalizacij predlagateljev — strokovnih delavcev povečati.

Glede na to, da ste član te komisije, kaj lahko poveste o dejavnosti delavcev v vaši TOZD na tem področju?

HLADIN — V preteklosti je prišlo do precej koristnih idej, ki so se tudi uveljavile, ne pa v celoti registrirale in nagradile. Komisija za to področje, ki smo jo ustanovili, bo zategadelj morala predvsem skrbeti za to, da bo delavce seznanjala o pravicah in možnostih ter jim pomagala pri uveljavljanju predlogov izumov, racionalizacij in koristnih idej.

Rudar - Franc Martinšek,
predsednik osnovne organizacije
mladih v TOZD

RUDAR — Na svoji 33. seji z dne 30. januarja je delavski svet vaše TOZD sprejel sklep, naj se delavcem v TOZD, ki stanujejo v samskih domovih REK Velenje in zlorabljajo pravice do 'bolniške', si venomer izbirajo delo ter so nasploh delovno nedisciplinirani, odvzema pravica do regres pri stanarini. Obenem je sprejel tudi spisek delavcev, katerim se naj ta pravica odvzame za januar ali februar; iz zapisnika namreč ni jasno razvidno, na katerega od teh dveh mesecev se je ta spisek nanašal.

Ali ima vaša osnovna organizacija mladih kaj besede pri izvajanju tega sklepa, glede na to, da izkušnje kažejo, da je predvsem nujen zaradi mladih delavcev?

Zanima nas tudi, kako se vaša osnovna organizacija ZSMS na splošno vključuje v reševanje pomembnih zadev vaše TOZD?

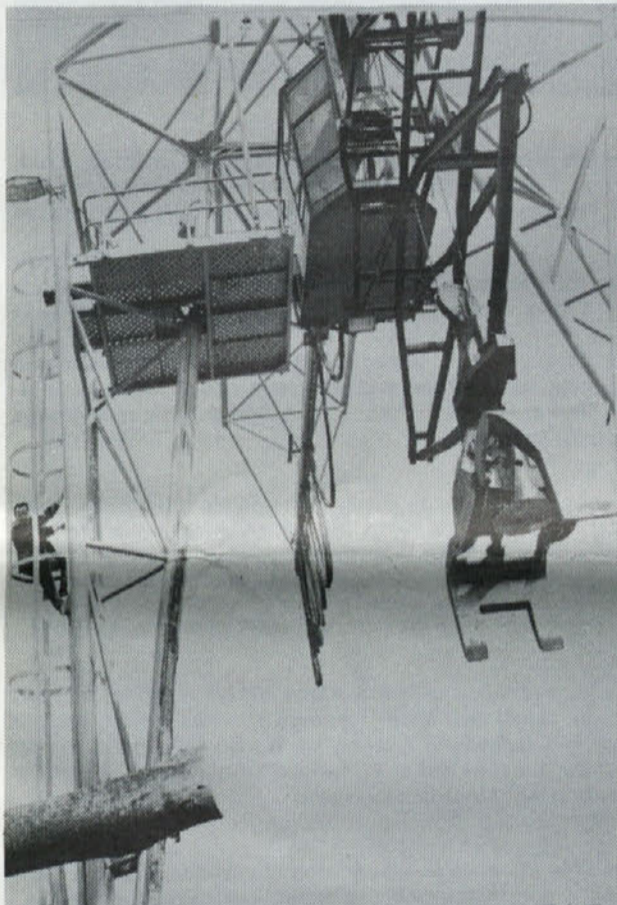

MARTINŠEK — Vsekakor naša osnovna organizacija ZSMS soglašala s sklepom DS, naj se našim delavcem, še posebno mladim, odvzame pravica do regresa pri stanarini, če si ga ne zaslužijo, in zahteva, da se izvajanje tega sklepa dosledno nadaljuje.

Glede drugega vprašanja pa tole!

Po programski seji koordinacijske konference osnovnih organizacij ZSMS REK Velenje se je organiziranost mladih v REK Velenje znatno spremenila na boljše, in prav to se odraža v naši osnovni organizaciji. Skratka, mladina je brez zavestnega in organiziranega dela osamljena, čeprav je v naši družbi še kako pomembna; seveda pa tudi v naši TOZD, saj nas je med vsemi zaposlenimi petina mladih. Mladi smo kar v precejšnjem številu zastopani tudi v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, to pa tudi zagradel, ker tudi vodstvo TOZD skrbi za pomlajevanje kadrov, ki opravljajo najvažnejše samoupravne in družbenopolitične naloge. Na ta način pripomoremo tudi k oblikovanju in uresničevanju delovnih nalog. Imamo tudi svoj delovni program, ki je v okvirih delovnega programa koordinacijskega sveta mladih v REK Velenje. Pri izvajanju le-tega pa mnogokrat prihaja do težav, in to zaradi specifičnosti TOZD ZO; TOZD je lokalno razdeljena na jašek Preloge in jašek Škale, itd.

Glede na slednje je v tem času za mlade v TOZD ZO najbolj aktualno formiranje več aktivov oziroma osnovnih organizacij v okviru sedanje osnovne organizacije mladih. Upamo, da bo po izvedbi te reorganizacije delovanje mladih v naši TOZD še bolj zaživel.

Rudolf Rednak, vodja portalnega žerjava na jašku Preloge, nam je povedal - "Kope okroglega lesa bi morale biti do 6 metrov visoke in z naklonom do 35 stopinj; ker je skladiščne površine premalo in dobava neenakomerna, pa je včasih treba to prekršiti. Zdaj, vidite, je precej prostora praznega, ker so dobave zastale - pozna zima je zavrila delo v gozdovih. V lanskem drugem polletju pa smo včasih imeli v zalogi tudi do 12 000 kubičnih metrov lesa, po pravilu pa bi ga naj imeli okrog 4 000 kubičnih metrov za 3- do 4-mesečne potrebe. Tolične količine nismo mogli uskladiščiti znotraj žerjavskih prog - kupi in kupi lesa so ležali zunaj ograj okrog skladišča, in notranji transport tega lesa je bilo treba opravljati z avtom, avtomobilskim dvigalom, v precejšnji meri pa tudi ročno.

S preselitvijo obratov z jaška Preloge si nadejamo tudi ureditev dovolj velikega lesnega skladišča na novi lokaciji; moralo bo biti nekajkrat večje, kot je sedanje, saj je treba letno dobaviti okrog 29 000 kubičnih metrov lesa.

Koliko ga dnevno preložimo s tem dvigalom? Računajte: če bi bila dobava enakomerna, bi ga morali okrog 100 kubičnih metrov, ker ni, pa ga včasih skoraj nič, potem pa tudi do 300 kubičnih metrov in še čez! Dvigalo obratuje v dveh izmenah - vodimo ga trije; po eden v izmeni - eden pa je v rezervi.

Z osebnimi dohodki zaposleni pri dvigalu nismo preveč zadovoljni. Naše delo je glede na odgovornost in neprestano umsko naprežanje - zaradi ljudi spodaj, premalo nagrajeno. Mesečno, z nadurami - delamo toliko dni kot v TOZD RLV - dobim okrog 400 starih tisočakov. Pri tem sem vodja žerjava že 9 let, v Zunanjih obratih 12 let, pri RLV pa že od leta 1961 - začel sem v jami, a sem zaradi zdravstvenih razlogov kmalu moral iz nje.

Smrt za naše živce so dež, sneg, zmrzali in sploh mokrota - okrogel les takrat polzi, posebno oljubljen, in kar treseš se

za ljudi spodaj! Pravzaprav so taki dnevi za vse pri lesu in v žagi slabi in nevarni.

Opomnim naj še na primanjkanje rezervnih delov! Tale žerjav so zgradili v mariborski Metalni; konstrukcija je njena, strojni deli pa so v glavnem uvoženi, iz ZRN. Z uvozom pa veste, kako je! Na hidravlične cilindre za dvigalo smo čakali 6 mesecev, nazadnje pa še čisto pravih nismo dobili. Take dele bo treba naročiti za naprej! In grabilec žerjava; če se tale - edini, ki ga imamo - pokvari, bomo z dvigalom opravili pol manj; pomagati si bomo morali z vrvjo, z njo pa je transportiranje senca tega, kar opravi grabilec! Zato bo treba čimprej dobiti rezervni grabilec; naročili smo ga že lani, a ga še zdaj ni!

In zaščitna sredstva! Vsi vodje tega žerjava bi potrebovali delovno haljo in za tople mesece nizke čevlje - dobimo le polstene škornje, ki pa so poleti prevroči."

Ivan Cviki (v ozadju), gaterist v žagi na Prelogah - "Če bi naši vzdrževalci in mehaniki ne 'pošlihtali' težav z rezervnimi deli za gater (tesnil), bi stal; iz uvoza jih ni in ni bilo.

Ja, zasukati pa se moraš pri delu ob gatur; norma je visoka - les pa včasih tak, da ne moreš zadosti narediti. Pravzaprav pa z našim žaganjem ni pravega veselja; kaj zahtevnega ne režemo - največ polovice za jamo.

Če sem na splošno zadovoljen? Sem. Z nadurami še kar nekaj zaslužim. Delavci se med sabo razumemo. Za varnost

pri delu je poskrbljeno. Tudi potrebna zaščitna sredstva imamo. Vsi, ki delamo pri rezanju lesa, bi morali dobiti le še delovno perilo! Zdaj imamo tudi toplo malico; za moj okus in lakoto je v redu. Tudi doma mi gre po sreči. Svojo hišo imam v Vinski gori. Poročen sem. Žena ne dela. Imava dekle in poba - dekle že hodi v osnovno šolo.

Če se na sestankih po skupinah da kaj zmeniti? Se, le prepočasni se stvari rešujejo! Nadurnega dela pa je tu in tam že preveč - včasih se že ne moreš več prav odpočiti."

Ivan je pri rudniku od leta 1965. Od tega 10 let gaterist, prej pa je delal v težaški skupini.

Ludvik Zagradišnik (na odru, spredaj), vodja ene od delovnih skupin mizarske delavnice, po poklicu kvalificiran tesar - Vajen je dela na višinah. Njega in njegovo skupino smo našli na že dodobra izgrajenem prvem mestu za transport premoga do bodoče TE Šoštanj IV. Gradili so leseno ogrodje ograje mostišča. Precej visoko so bili - v strmini malo pred nimi je vihtela čopičke skupina pleskarjev iz Slovenjega Gradca. "Danes ne pihava veliko, in ni tako hudo," je menil Ludvik. Bilo je 13. aprila in dva dni prej je res precej vleko že pri tleh, kaj šele v višini! Tudi k dežju se je napravljalo. Z višjega konca mostu je kot na dlani ležala elektrarna in gradbišče njene četrte faze. Kupe materiala, stolp kotlovne konstrukcije, že precej tudi hladilnega stolpa, strojnico, mravljišče delavcev in lep kos Šoštanja v ozadju je bilo videti.

Z Ludvikom smo se pogovarjali o delu pri ograji, o delu v mizarski delavnici nasploh pa še nekaj iz njegovega življenja smo zvedeli.

Ogrodje te ograje je zdaj eno večjih del mizarske delavnice na terenu. 253 metrov nad 2 metra visokega ogrodja po

obeh straneh je lepa dolžina - za delo in porabo lesa. Do takrat so pri ogrodju imeli za seboj že 8 dni dela, bilo pa bi ga naj še za vse delovne dni do konca aprila. Mimogrede - za kovinsko konstrukcijo tega mostu je šlo čez 200 ton materiala.

Vsi pri tem delu so morali opraviti preizkus prenašanja visokih višin. Zdaj pa je njihova glavna skrb varnost; dosledno se morajo držati varnostnih predpisov za delo v višini. Prepričani so, da bodo ogrodje zgradili brez kakršnihkoli nevarnosti.

Kaj še delajo ta čas delavci mizarske delavnice? Stavbno pohištvo za eno zasebno hišo. Nekaj imajo opraviti še pri adaptaciji kopalnic na jašku Škale. Potem je vrsta različnih drobnih del. Kolikor je vedel Ludvik, pa imajo na vidiku dele za dva stanovanjska bloka REK Velenje v Šoštanju in za tem ureditev stojnic in drugega ob 3. juliju za piknik na gradu.

Ludvik Zagradišnik dela v mizarski delavnici oziroma v naši delovni organizaciji deveto leto - pred tem je toliko časa delal pri velenjskem Vgradu. Mesečno, z nadurami, zasluži okrog 400 starih tisočakov in si želi, da ne bi bilo slabše. Je poročen in oče dveh hčerk dvojčic, starih 13 let.

Slavko Mesarek (drugi z leve), vodja ene od skupin gradbenega oddelka, po poklicu je KV zidar, zdaj pa se ob delu šola za delovodjo gradbeniške stroke. Povedal nam je:

"Skupine našega oddelka delajo po vsej dolini. Mi tule rešujemo še uporaben les, strešno opeko in zidake ter obenem rušimo ta, kot vidite, že ves razpokan šoštanski dom Svobode. Ena skupina je v Lazah pri Šentilju. Druga je pri adaptaciji kopalnic na jašku Škale. Ena je spet pri vzdrževanju cest na rudniškem območju. Ena gradi v Ravnah pri Rotniku novo gospodarsko poslopje za nadomestilo porušenega v Družmirju. Prav zares - od Škal do Penka in počez nas lahko najdete!

Če bomo z rešenim gradbenim materialom od tega doma plačevali svoje delo? Kje pa - največ kakšno četrtno, več ne. Material odprodamo poceni - kupijo ga lahko zaposleni pri REK Velenje; tegale bo odkupil obrat TOZD ESO Kleparstvo-vodovod v Šoštanju.

Dela, kot je zdaj tole, so nevhvaležna; ne moreš jih prav normirati pa prah, umazanija, slabo vreme, preprih - nihče jih ne opravlja rad, nekdo jih pa vendarle mora. No, zaslužek je še kar, če delamo tudi kakšno "rdečo" soboto.

Moje šolanje? Ves prosti čas mi vzame. Pol šolnine (letno 210 starih tisočakov) plača TOZD, poleg tega pa še potne stroške pri šolanju. Za opravljanje vsakega izpita lahko dobim tudi en dan plačanega dopusta, vendar ga običajno ne izkoristim.

Pri rudniku sem že od 1960. leta, pri teh delih pa od 1968. leta. Sem poročen. Imamo lastno hišo. Žena dela v velenjskem Modnem salonu, v obratu konfekcije. Dvoje otrok imava - hčerki!"

Ivan Pocaajt, voznik viličarja in vodja ene od skupin storitvenega oddelka v storitvenem obratu TOZD ZO - V tem oddelku so večidel težaki, ki morejo in znajo preložiti še tako težka bremena. Za prevažanje težkih bremen poprek de-

ponijskega prostora za kovinske materiale in opremo na jašku Preloge jim služi mostno dvigalo, za prevažanje v vse smeri pa trije viličarji.

Ivan Pocajt se je najprej izučil za čevljarja in delal pri nekdanjem Čevljarstvu z ortopedijo v Šoštanju, leta '66 pa je to obrtno podjetje prišlo "na kant", in Ivan si je šel iskat dela na naš rudnik; dobil ga je pri težakih tedanjega zunanega obrata - trdo delo. Voznik viličarja in skupinovodja še ni dolgo. Tudi pri tem delu mora pošteno poprijeti. Dnevno pride 10 - 15 ton cementa, okrog 30 ton elektrofiltrske suhe malte - kakšen dan tudi 50 ton, 20 do 25 kubikov gramoza in gore železja. Včasih je prihajalo tudi veliko ilovice, zdaj pa ne več - precej jo je zamenjala elektrofiltrska malta; v jami, seveda, saj v glavnem delajo zanjo.

In še marsikaj je povedal Ivan! Tudi to, da ljudje bežijo iz storitvenega oddelka, ker delo je pač težko, in če so pri zdravju, raje gredo delat v jamo, saj se v jami boljše zasluži, zavarovalna doba je beneficirana, dopusta je več - in več ugleda imajo kot rudarji.

V storitvenem oddelku je nekaj mest tudi za izčrpane delavce in jamske novince - za dela, kot so pospravljanje in čiščenje okolice poslopij in deponije materialov na jašku, prebiranje materialov, zbiranje odpadka, ipd. Ivana smo dobili ravno pri takem delu. Izpred skladišča elektro delavnice ESO je imel z viličarjem odpeljati tovor odpadne pločevine. Zbiral jo je mlad, sedemnajstleten fant, na novo sprejet delavec iz Frankolovega. Na vprašanje: "Bo šlo pri nas?" - se je plašno nasmehnil in odvrnil: "Bo, ni tako hudo! Gledajo name." Tudi Ivan ni križem rok čakal, da naloži - pomagal mu je, vmes pa smo se pogovarjali. Menil je, da

Ludvik Zagradišnik

Anica Lah, snažilka v upravni zgradbi TOZD RLV na jašku Preloge — Že šestnajst let opravlja ta poklic — oprostite! - saj po naših družbenih merilih o poklicih to sploh ni poklic; verjetno zato, ker se naša šolniška birokracija še ni spomnila, da bi lahko izdajala patent tudi za čiščenje oziroma snaženje tega in onega, kar onesnažimo ali pa zato, ker mislimo: vsi znamo onesnaževati - torej tudi snažiti!

To nam je dala vedeti že takoj v začetku razgovora, ko je v zadregi dejala: "Pa kaj se bi pogovarjali z eno od nas, snažilka - mnogi nas gledajo zviška; kot na manjvredne delavce in ljudi."

Zardevala je, ko smo vpraševali, kaj čisti, kako čisti to in ono, kakšna čistila in čistilne stroje ima na razpolago ipd., in odgovorila: "Čistim eno nadstropje in površine opreme ter strojev v njem. Občasno tudi šipe, nekaj šip tudi od zunaj - z lestve. Čistil je cela vrsta. Stroji, ki jih imam, pa so: sesalec in loščilec ter, najvažnejši, roka in običajna čistilna orodja, od cunje naprej."

Vprašanju, kako snažilke nagrajujejo po delu, pa se je posmešnila. Zakaj se tudi ne bi - zanje velja normativ: toliko moraš osnažiti do čistega, za to ti gre ta in ta grupa, akordni dodatek pa po splošnem uspehu - in pika!

Do te pike Anica zagotovo pride, kar je čez njo, pa nikogar pri odmerjanju OD ne zanima. Vsaj nadomeščanje bolnih

Ivan Pocajt

sodelavk bi moralo koga pri odmerjanju OD zanimati, a tudi s tem ni nič. Vendar Anica se zaradi tega ne jezi; prav gotovo zato, ker ji bolna tovarišica zamegli misli na denar. Je

pač človekoljubna, ker se je človekoljubja učila pri koreninah dandanašnjih dni - med vojno. Knezova iz Zarazborja je. Sedem nedoraslih otrok sta imela oče in mati Knez iz Zarazborja, mati še živi - v Kotljah, s katerimi sta leta 1944 morala pred Nemci pobegniti na Dolenjsko, na osvobodeno ozemlje. Zakaj? Pomagala sta našim v gozdovih in dva njuna otroka, Tončka in Franci, sta že bila pri njih, nekdo pa je to izdal sovražniku.

Anici je bilo takrat 10 let. Živo se spominja tistih dni - najbolj zime 1945, ko so se morali zaradi nemške ofenzive umakniti z Dolenjske na Koroško. Pripovedovala je: "Še zdaj vidim, kako so za nami goreli kraji, ki so nam med umikom nudili gostoljubje - kako so Nemci, ki so nam bili za petami, požigali domove, ki so nas sprejeli pod streho!"

Mogoče je Anica ali Ančka, kot jo kličejo vsi, ki jo poznajo, ravno zaradi teh hudih izkušenj iz otroških let zdaj na splošno zadovoljna z vsem, kar ji daje življenje: s svojim delom, sodelavkami in delavci, za katere dela, z domom in družino, kolikor je ima - z vsemi!

Le to jo grize, da še nikomur od članov Zveze borcev NOB ni prišlo na misel, da bi jo povabil, naj se včlani mednje ...

Slavko Mesarek

bi cement moral prihajati na paletah; zato - "Da bi ga lahko prekladali z viličarjem - da ne bi bilo več tega zamudnega in zoprnega ročnega prekladanja!" je rekel in dodal še: "Pri dobaviteljih bi se to dalo urediti in tako se bi rešili enega od najgrših težaških del." Res je, dan na dan ročno prekladati cement ali apno je živinsko delo. Posebno poleti, v vročini - znoj in strupen prah ti najedeta kožo, najbolj pa trpijo oči in dihala!

Pozornost - na primer sindikalne organizacije TOZD ZO in REK Velenje, službe za VPD ter verjetno še koga - zasluži tudi Ivanova pripomba, češ da večina delavcev storitvenega oddelka dela na prostem, in to v vsakem vremenu, vendar se jim to pri vrednotenju njihovega dela ne pozna nikjer. "Gozdni delavci, recimo," je dejal, "imajo zaradi dela na prostem beneficirano zavarovalno dobo, drugim se delo na prostem upošteva pri dopustu, nam pa nikjer."

Pa deponijske površine imajo premalo - včasih je baje tako založena z materiali, da je notranji transport skoraj nemogoč. To, da deponija ni pokrita in da na njej rja opravlja svojo "stabilizacijo", pa je tako že stara pesem!

In delovna zaščitna sredstva! Ivan pravi, da so časovni normativi za nošenje oblačil predolgi, zlasti za hlače in perilo. Z malicami, je dejal, pa so sedaj, ko lahko dobijo tudi tople, zadovoljni. Rekel je, da so tople malice dovolj izdatne in tudi delitev je dobro urejena; jedo v jedilnici pri žagi.

Ladislav Rihter, vodovodni instalater, klepar in še kaj pri vzdržbi toplotne podpostaje ter vodovodnih in toplovodnih napeljav in naprav na jašku Škale - "Da ne bi bilo jeze, ki rudarje včasih - takrat, ko je voda prehladna ali pa je je pre-malo - razganja pod tuši, bi morali iz toplovoda dobivati več vode, in to s temperaturo 110 - 120 °C, ne pa z okrog 80 °C kot sedaj. Pa rezervoar, cisterno, ki leži zunaj že od decembra lanskega leta, bi ESO zdaj že lahko priključil na komunalni vodovod, ki nas oskrbuje s hladno vodo od zunanaj, kajti tudi hladne vode v času največje porabe primanjkuje, čeprav jo dobivamo tudi iz jamskega vodovoda." Tako nam je odgovoril, ko smo ga vprašali za vzroke občasnega primanjčovanja vode v kopalnicah na jašku Škale. Povedal je tudi, da je za to leto - poleg vključitve omenjene cisterne - predvidena tudi napeljava novega toplovoda za jašek Škale. Torej je upanje, da bo primanjčovanje vode v kopalnicah na jašku Škale prej ko slej odpravljeno, prav tako pa tudi drugi problemi v zvezi s kopalnicami, saj jih ravnokar adaptirajo. Kot nam je povedal Ladislav, je bil in je deloma še - posebno zdaj, ko so prišli zraven še rudarji iz Kanižarice - problem tudi premalo število tušev in druge kopalniške opreme.

Ko smo mu omenili, da včasih grelci, kaloriferji, ne delajo, pa je odvrnil, da le takrat ne delajo, kadar zračijo garderobe.

Pri tem delu sta dva. Ob našem obisku je bil poleg Ladislava Rihterja na delu še ključavničar Alojz Gubenšek. Delo sta imela kar naprej; vedno je treba nekaj popravljati. Sicer pa, sta rekla, se jima delo zdi v redu in ga rada opravljata. Hudo pa je, ker rudarjem ob primanjčovanju vode baje ne moreta dopovedati, zakaj je primanjkuje. "Če je vode pre-malo," je dejal Ladislav, "lahko ukreneva le to, da jo preusmeriva samo na del tušev. To pa ni rešitev, saj je po-tem ogenj v strehi pri tistih, ki sploh nimajo vode."

Ladislav Rihter

Ivan Plazar, vratar - Vratarsko delo običajno opravlja ob glavnem vhodu za področje jaška Škale. Tudi za pogovor smo ga našli na tem mestu. Dobro ga pozna - že 22 let, točneje, od 20. aprila 1954. Takrat je opravil prvo dnino pri našem rudniku; kot "laufer" ob jamskih vozičkih za izvažanje lignita iz ene od ročnih opav v jami Škale. Tovrstnih čel že dolgo ni več v našem rudniku. Ivan je dejal, da so jih ravnokar začeli ukinjati in namesto njih uvajati sedanja široka čela oziroma izvirno odkopno metodo, ki je tudi po svetu znana pod imenom "velenjska varianta odkopavanja s širokim čelom".

Ivan je delal pod zemljo vse do leta 1969. Delal je vsepovsod; pri transportu, pri tesarbah, na čelih (9 let), pri pripravah, 5 let je bil tudi strelec. Potem ga je jama zdelala, zbolel je na želodcu in hrbtenici, in moral je ven.

"Niso mi verjeli, da sem resnično bolan. Nekateri so me imeli za simulanta. Nekaj časa sem moral prenašati sumničenja, češ da se mi ne da delati in da nesposobnost za delo simuliram. Šele zdravniški izvidi so jih prepričali, da nisem zdrav - da sem bil tik pred popolno ohromitvijo križa. Koliko bolečin sem pretrpel, vem le sam!" To je povedal kot v opomin vsem, ki bi koga hoteli na hitro obsoditi za simulanta.

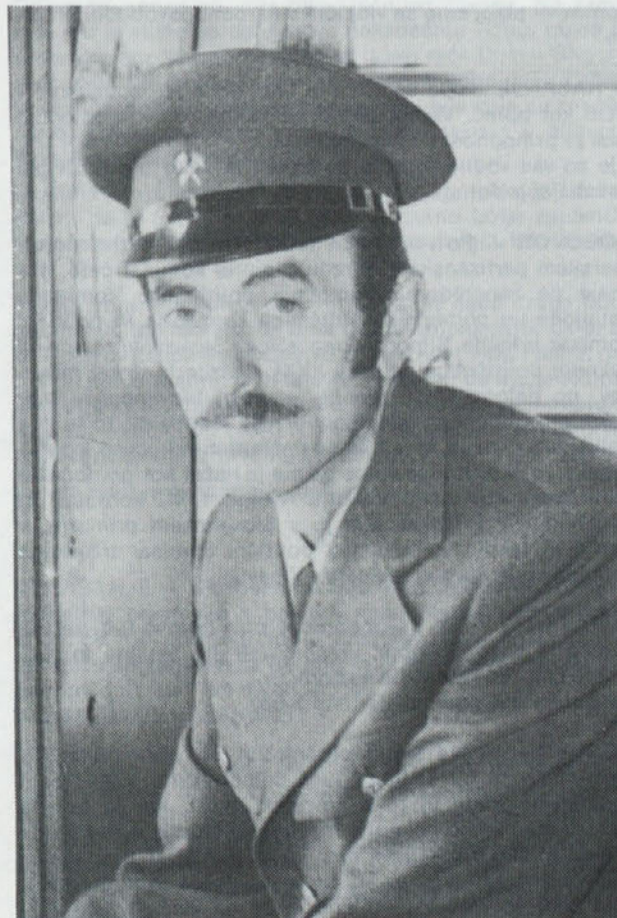
Anica Lah

Zdaj je okreval. Z delom, ki ga opravlja je zadovoljen. Pravi tudi, da je naša služba zavarovanja v zadnjih dveh, treh letih v marsičem izboljšala svojo organizacijo in delo. "Kot dolgoleten rudniški delavec lahko trdim, da je pred leti delala precej površno in malomarno, na primer pri kontroli prometa, odnašanja stvari iz delovne organizacije ter prihajanja nepoznatih ljudi v obrate delovne organizacije in odhajanja iz njih. Zdaj je pri teh opravilih veliko bolj redna in natančna!" je povedal.

Naštel je tudi nekaj problemov, ki jih imajo vratarji na jašku Škale in naši vratarji nasploh. Od problemov na jašku Škale je posebej poudaril premali prostor za parkiranje osebnih avtomobilov. Zaradi tega problema baje jutraj skorajda ni več mogoče zagotoviti prostora za prihajanje rudniških avtomobilov, saj pride toliko osebnih vozil, da jih je poleg parkiranega prostora zanje domala polna še cesta vzdolž Plastike in pred vratarnico.

Izmed problemov, ki baje tarejo vse naše vratarje, pa je poudaril primanjčovanje delavcev v naši službi zavarovanja, predolg časovni normativ za nošenje delovnih čevljev pa to, da dobijo na leto 2 srajci, in to eno za drugo, ter da jim gre le ena, zimska obleka, potrebovali pa bi po 2 srajci naenkrat, in sicer zaradi pranja, in še letno obleko.

Ivan Plazar

XIX. zimske igre Elektrogospodarstva

Športne igre SOZD EGS "Elektra '75" so bile 10. aprila v Dolu pod plazmi, visoko nad vasjo Soča. Na njih je sodelovalo blizu 350 ljubiteljev smučanja iz Slovenije, Italije in Avstrije. V ekipni konkurenci so zmagali predstavniki Soških elektrarn. Naša ekipa je zasedla 9. mesto.

Organizatorja letošnjega veleslalom — Elektro Gorica in Soške elektrarne iz Nove Gorice — sta imela s pripravo iger nemalo skrbi. Tudi smučarski klub Kanin iz Bovca, ki je izvedel tekmovanje, je imel polne roke dela. Z vsemi se je namreč poigrava muhasta burja in tako ni bilo do zadnjega trenutka moč vedeti, ali bo tekmovanje na Kaninu.

Potem je bilo odločeno, da bo tekmovanje zaradi varnosti na še nedotaknjenih smučarskih terenih, ki leže na nadmorski višini približno 1 600 metrov, nad vasjo Soča. Točneje povedano, na plazu, v idilični dolinici nad zaselkom Na skali, ki se razprostira pod zahodnim ostenjem lepega Špičja (Julijske Alpe).

Toda dostop do tega kraja ni bil tako idiličen; še posebno ne za množico tekmovalcev, ki so hodili v smučarskih čevljih in nosili vso opremo na plečih. Poglavje zase pa smo bili Velenjčani in Kranjčani, ki smo se pripeljali z avtobusom. Do koder je gozdna cesta prevozna, nas je bilo treba zvoziti z osebnimi avtomobili. Potem pa peš v hrib in hitro na start!

Lahko priznamo, da je kljub začetnim težavam, dvomu posameznikov in manjši zamudi tekmovanje dobro potekalo. Blizu 350 predstavnikov iz okrog 40 elektrogospodarskih organizacij združenega dela širom po Sloveniji in gostov iz elektrogospodarskih podjetij iz Italije in Avstrije, ki so nastopili izven konkurence, se je zbralo na startu.

Tekmovalci so nastopili po starostnih skupinah — in sicer na dveh progah. Na daljši, ki je bila dolga približno 1 200 metrov in je imela okrog 300 metrov višinske razlike, so nastopili moški v skupinah do 30 let in od 30 do 40 let. Na približno pol krajši progji so tekmovali moški v skupinah od 40 do 50 let in nad 50 let ter vse tri ženske skupine.

Naši tekmovalci so zasedli naslednja mesta:

Moški posamezno - skupina do 30 let: Drago Tamše — PZS (11.), Miran Zager — TEŠ (14.), Tine Kumer — ESO (21.), Vojko Režen — TEŠ (27.), Stane Grudnik — TEŠ (34.), Franc Avberšek — RLV, JV (39.), Marjan Mravljak — TEŠ (41.); nastopilo je blizu 100 tekmovalcev.

Skupina od 30 do 40 let: Jože Grubelnik — DSSS (16.), Venčeslav Tajnik — SG (18.), Anton Hojnik — TEŠ (25.), Franc Zakeršnik — TEŠ (27.); nastopilo je prek 100 tekmovalcev.

Skupina od 40 do 50 let: Ferdo Tamše — TEŠ (4.), Mirko Jakelj — ZO (9.), Srečko Štefančič — TEŠ (11.), Gabro Cverlin — TEŠ (13.), Janez Črnič — TEŠ (26.); nastopilo je nad 40 tekmovalcev.

Skupina nad 50 let: Jože Lorbek — DSSS (4.); nastopilo je 13 tekmovalcev.

Ženske - skupina do 30 let: Boža Šramel — DSSS (9.), Milena Tašler — TEŠ (odstopila); v konkurenci je tekmovalo 12 smučark.

V ekipni konkurenci so naši tekmovalci zasledili 9. mesto. Tekmovalci iz naše delovne organizacije, ki so imeli najboljše čase v posameznih skupinah so: Jože Grubelnik (1,11 : 07), Venčeslav Tajnik (1,11 : 35), Anton Hojnik (1,12 : 09).

S. Saje

Ha-ha-ha!

— Ja, kakšen pa si!? Opraskan, po obrazu imaš podplutbe, obleko vso zamazano in gumbe potrgane, pa še šepaš! Naj ti pomagam, da prideš čimprej domov?

— Kaj si nor! Od tam vendar prihajam!

Janez in Micka se valjata po travi. Nismo toliko radovedni, da bi nas zanimalo, kaj počneta, vendar pa slišimo, ko Micka reče:

— No, Janez, že spet začenaš s tem!

Janez ji v zadregi odgovarja:

— Kako — s tem? Saj veš, da drugega nimam!

— Le čemu kupuješ modrčke, ko pa nimaš kaj dati vanje! godrnja mož.

— Nikar ne govori tako. Saj potem tudi tebi ne bi bilo treba nositi hlač! mu zabrusi žena.

RoM

Razgovor z našim glavnim direktorjem Mirkom Bizjakom

Vsebinski okvir posameznih številk Rudarja določimo na sejah uredniškega odbora. Tako smo se domenili, da bi vam v tej številki, ob 35-letnici ustanovitve OF in 1. maju, predstavili aktivista in borca, ki je po osvoboditvi veliko prispeval k obnovi in napredku naše domovine in je poleg tega zrasel med delavci ter ima pri njih še danes ugled in besedo.

Ni se bilo lahko odločiti, koga naj izberemo, dokler ni nekdo v odboru dejal: "Glavni direktor, on bo pravi. Že tretje leto vodi našo delovno organizacijo, vendar ga bolj poznamo le kot odgovornega delavca, o njegovi življenjski poti, delovnih in drugih izkušnjah pa vemo prav malo. Zato pišite o njem!"

Rečeno - storjeno; zaprosili smo ga, oziroma zaprosil sem ga, za razgovor.

Ko me je v svoji pisarni sprejel, skromen kot je, ni bil prepričan, da smo izbrali "pravega".

"Zakaj prav jaz? Kaj naj vam pa povem?" je dejal. Zatem je energično zamahnil z roko in poteze na obrazu so se mu izostrile. Pogledal sem ga v oči in videl, kako jih je preletel komaj opazen lesk, ko je začel "prešteti" spomine.

Sledil je trenutek molka in potem sva se zapletla v pogovor, ki je pred vami.

VPRAŠANJE — Pred pogovorom sem prelistal dokumente v vaši osebni mapi in zvedel nekaj podatkov; med drugim tudi to, da ste rojeni v Beli krajini.

Bi hoteli povedati, od kod izhaja vaša družina, kdaj ste bili rojeni pa kako ste se šolali?

ODGOVOR — Rojen sem 3. januarja 1920 v vasi Rožni dol pri Semiču. Oče je bil doma z Banjške planote, mati pa iz Rožnega dola; iz bivše občine Semič. Oče je bil železniški delavec, mati gospodinja. Osnovno šolo sem obiskoval v Rožnem dolu. V gimnazijo sem hodil v Novo mesto; vseh osem let sem se vsak dan vozil z vlakom, ker ni bilo denarja, da bi lahko stanoval v Novem mestu. Ob petih zjutraj sem vstajal, prišel v Novo mesto ob šestih, se do osme, ko se je pričela šola, potikal po mestu in se vračal v svoj Rožni dol popoldne ob treh, včasih pa še pozneje. Dostikrat sem bil tudi lačen, ker ni bilo denarja, da bi se hranil zdoma.

V prvi razred gimnazije se nas je vpisalo 120, do velike mature nas je prišlo 19, od teh pa nas je prvič maturiralo 14. Maturiral sem 1938. leta.

Že med gimnazijskimi leti sem se začel zanimati za razmere, v katerih smo živeli. Imel sem pač možnosti videti težkoče. Spominjam se, ko so bile 1935. leta volitve; ko je Vladimir Maček zmagal v Beli krajini. Bil sem za Mačkovo opozicijo; združevala je opozicijske politične skupine Hrvatov, Srbov in drugih — bil sem zanj kot večina Belokranjcev. Zato se me je v gimnaziji prijel vzdevek "Maček". Seveda, od te opozicije potem ni bilo nič pametnega.

No, gimnazijo sem končal normalno, v osmih letih, in tako sem se leta 1938 vpisal na rudarsko fakulteto v Ljubljani.

VPRAŠANJE — Kako, da ste se odločili za rudarski poklic?

ODGOVOR — Pravzaprav sem razmišljal, da bi se vpisal na agronomijo, ker pa take visoke šole ni bilo v Sloveniji — bila je v Zagrebu, možnosti pa ni bilo, da bi šel tja — sem celo pomislil, da bi šel na vojaško medicinsko akademijo, a tudi z njo ni bilo nič, nisem imel zvez in tako sem se odločil za rudarstvo. Zdelo se mi je sorodno agronomiji, ker je tudi vezano na zemljo.

Med študijem sem živel od denarja, ki mi ga je lahko dajal oče — pač za silo, ker mi je oče pravzaprav lahko plačeval le stanovanje, ki sva si ga navadno delila s kakim kolegom. Hranil sem se v Ljudski kuhinji ali pa v mestni sirotišnici, kjer smo dobivali zastoj dosti kruha in nekaj tiste čorbe; kruh sem nosil domov še za večerjo ...

Takšna je bila ena plat mojega študentovanja. Sicer pa sem se že ob vpisu na fakulteto — malo levo usmerjen in revolucionarno navdahnjen — vključil v delo tako imenovanega "Slovenskega kluba". To je bil najbolj napreden klub na ljubljanski univerzi, saj je deloval že 1938. leta in bil v njem zelo aktiven.

VPRAŠANJE — Ste postali že takrat tudi član partije, in če ste, kje ste delovali?

ODGOVOR — Leta 1939 sem postal kandidat za sprejem v članstvo, leta 1940 pa član partije. Kot sem že rekel, sem bil aktiven sodelavec "Slovenskega kluba", v katerem so delovali tudi znani revolucionarji Boris Kraigher, Boris Kidrič in drugi. Kidriča se spominjam kot študenta, ki je že takrat živel v ilegali; z njim sem se ponoči srečeval na sestankih.

Kot zanimivost naj povem tudi tole: takrat je obstajal na univerzi tako imenovani klub "Njiva", v katerem so bili socialdemokratski levičarji, vendar so ta klub kmalu ukinili in ustanovili klub "Zemlja". Po partijskem nalogu sem postal predsednik slednjega kluba z zanimivo nalogo, in sicer naj bi klub "Zemlja" nikoli ne zaživel ali deloval.

Povem naj še, da sem bil kot levo usmerjen študent istčasno tudi predsednik "Kluba montanistov" na tehniški fakulteti, ki je bil eden najmočnejših levo usmerjenih klubov na tej ljubljanski fakulteti. To je bilo leta 1940 in v začetku naslednjega leta. Pa tole! Ker sem bil sin železničarskega delavca, sem imel režijsko železniško karto in to smo pri našem političnem delu nekajkrat izkoristili za vzdrževanje zvez med ljubljansko in beograjsko tehniško fakulteto.

Kar se tiče študija rudarstva, naj povem tudi, da je bila takrat ljubljanska rudarska fakulteta edina tovrstna fakulteta v Jugoslaviji in tudi na Balkanu. Zato so v Ljubljani študirali rudarstvo v vseh koncev Jugoslavije, poleg tega pa še nekaj Bolgarov in Slovakov. Tako smo se na različnih področjih politične aktivnosti družili študentje različnih narodnosti. Kot zanimivost iz teh let bi omenil še, da smo leta 1939 imeli politični krožek, ki ga je nekaj časa vodil Milko Goršič, tedanji študent elektrotehnike, pozneje pa zapornik v Mitrovici in po vojni član slovenskega izvršnega sveta, ustavnega sodišča SR Slovenije itd. Vsak teden smo se našli kje pod Rožnikom in študirali zgodovino VKPb (Vsevezne komunistične partije boljševikov — op. ur.). V tem krožku nas je bilo okrog 5. Bilo pa je tudi več različnih študentskih manifestacij, pri katerih sem sodeloval ...

VPRAŠANJE — In kje ste dočakali okupacijo?

ODGOVOR — Tisti dan, ko so nas okupirali, sem bil ravno v Beli krajini, doma; vdor okupatorjev sem torej doživel v rojstnem kraju.

Do takrat sem imel za seboj 6 priznanih semestrov fakultete, nadaljnji študij pa sem prekinil, saj je bil eden izmed študijskih pogojev pristop k članstvu univerzitetne fašistične skupine.

VPRAŠANJE — Ko se je razvnela druga svetovna vojna, ste bili še mladi. Toda tudi mladi ste se prav odločili. Povejte nam, kako in kdaj ste se vključili v narodnoosvobodilno gibanje?

ODGOVOR — V regiji Semič sem se povezal s partijsko organizacijo. Tod je bil takrat med njenimi najpomembnejšimi voditelji Jože Mihelčič. Že spomladi 1941 sem se tako vključil v narodnoosvobodilno gibanje oziroma v organiziranje gibanja. Na spomlad 1942 sem bil še doma, le spat sem hodil ven. Kljub previdnosti pa so me nekega jutra zalotili in aretirali. Najprej so me odpeljali v črnomaljski zapor in nato v ljubljanske zapore, od tod pa v internacijo v Italijo.

Nekaj mesecev sem bil v italijanskih taboriščih; v Gonarsu in drugih. Tudi tod sem se povezoval z naprednimi ljudmi — kolikor se je dalo. Tako smo že med internacijo organizirali četo, ki se je po razpadu Italije kompletna priključila prvim partizanom v Slovenskih Brdih. Iz taborišča se nismo vrnili domov — takoj smo se vključili v narodnoosvobodilno borbo.

VPRAŠANJE — Od septembra 1943 dalje ste sodelovali v NOB kot borec. Vemo, da so bili takrat težki in odločilni časi za prihodnost našega ljudstva.

Kje so vas vodile vojaške dolžnosti in kako ste doživljali osvobajanje domovine?

ODGOVOR — Po vključitvi v NOB sem bil v vzhodnoprimorskem partizanskem odredu; najprej komisar čete, pozneje pa zaporedoma pomočnik političnega komisarja bataljona ter pomočnik političnega komisarja in politični komisar brigade Simona Gregorčiča. Še kasneje sem bil sekretar političnega oddelka XXXI. divizije in nekaj mesecev, po nalogu CK Slovenije — edini Slovenec — tudi sekretar političnega oddelka v diviziji Garibaldi; to je bila italijanska divizija, ki je bila na naših tleh vključena v partizansko vojsko. Konec vojne pa me je našel kot pomočnika političnega komisarja Viktorja Avblja, v IX. korpusu. In osvoboditev? Pričakal sem jo v Slovenskem primorju, v Trstu, in takoj zatem postal politični komisar tržaškega vojnega področja s središčem v Vipavi.

VPRAŠANJE — Po osvoboditvi je prav gotovo tudi za vas nastopilo novo obdobje; uresničevali ste skupne in tudi lastne cilje, za katere ste se borili. Kakšni so vaši spomini na tiste čase?

ODGOVOR — Na svojo prošnjo in na priporočilo CK Slovenije sem bil 3. julija 1945 demobiliziran. Želel sem nadaljevati študij in to v Sovjetski zvezi, ker je tovariš Kardelj med vojno govoril o možnostih študija v njej. Toda iz tega ni bilo nič — javil sem se na ministrstvu za rudarstvo v Beogradu, kjer pa so mi povedali, da to ni mogoče. Zato sem se vrnil v Ljubljano in se na jesen vpisal v 7.

semester na rudarski fakulteti. Kot ponovni študent, borec in politični delavec sem se vključil v politični biro ljubljanske univerze. Konec novembra 1945 pa me pokličejo na CKS in vprašajo, če bi sprejel štipendijo, ki jo daje Češka, da bi tam končal študij. Sprejemem. Grem na Češko. Kam, ne vem! Kakšna je štipendija, tudi ne!

Med potovanjem na Češko, na študij, sem bil vodič kakih petdesetih jugoslovanskih brucev, prav tako čeških štipendistov. Študirati so imeli na različnih fakultetah v Pragi, jaz pa svoje rudarstvo dalje, v Moravski Ostravi, ker v Pragi možnosti za študij rudarstva ni bilo. Študija na Češkem sem se pošteno poprijel, ker sem ga želel čimprej končati. Končal sem ga sredi leta 1947, ko sem diplomiral.

VPRAŠANJE — Zaposlili ste se leta 1948. Delati ste začeli v rudniku bakra v Boru.

Kako to, da vas je pot pripeljala tako daleč od doma? Pa še to nam povejte, kakšno je bilo delo v Boru in kakšne spomine nanj ste ohranili?

ODGOVOR — Leta 1947 sem se s Češke disciplinirano vrnil domov in odšel z diplomom v Beograd, na CK Jugoslavije, kjer so mi dali vedeti, da bi lahko šel na neko specializacijo. Odklonil sem, mislil sem, da je že čas, da grem delat — in rekli so mi naj grem na ministrstvo ... In šel sem — na ministrstvo v Beogradu, namesto v Ljubljani! Dejal sem jim: "Tu sem — tja, kjer me potrebujete, bom šel!" In v Boru so me najbolj potrebovali ...

V Bor sem prišel decembra 1947. Začel sem delati kot inženir pripravnik v tamkajšnji jami. Na rudniku smo bili le trije rudarski inženirji, in ko sta druga dva šla služiti vojake, sem ostal sam.

V letih 1948 — 1950 smo delali v borski jami najmanj 12 ur dnevno. Nikoli nisem zamudil pol šeste ure, ko so šli delavci v jamo. Ob dvanajstih sem se vrnil iz jame, po končanem raportu, ob dveh, skočil domov nekaj pojest, ob štirih pa spet nazaj v jamo.

V tistih letih, mislim da leta 1948, je prišel v Bor tudi Tito. Takrat je veljalo geslo: "Dajte naši domovini čimveč čim boljšega bakra!" In to geslo nas je spodbujalo, da smo trdo delali.

Najtežje je bilo obdobje informbiroja. Bolgarija je blizu, in bilo je dosti raznih sabotažnih akcij. Skušali so nam delati zdrahe tudi v Boru. Situacija je bila napeta — po drugi strani pa stalna borba za plan.

Bil sem tudi član borskega komiteja partije. Včasih smo imeli sestanke zjutraj ob treh, da bi bili pravočasno na delu. Zanimivo je še, da smo imeli zvečer ob desetih vsakodnevne raportne sestanke pri direktorju borskega rudnika, ta pa je potem po telefonu poročal ministrstvu za rudarstvo, kakšna je bila dnevna proizvodnja.

To so bili sila napeti dnevi. Ampak, za to obdobje bi lahko rekel, da je bilo uspešno. Vključili smo se v delo in ga opravljali s poletom. Bilo je treba zagrabiti in nihče ni vprašal, če si začetnik.

VPRAŠANJE — Skoraj tri leta ste delali v Boru. Potem ste odšli v Majdanpek. Tod, prav tako v rudniku bakra, ste bili zaposleni deset let. Bi hoteli povedati nekaj še o delu v majdanpeškem rudniku?

ODGOVOR — Septembra 1951 sem bil premeščen v Majdanpek. Takrat je bil tod zaostal rudnik pirita z letno proizvodnjo 30 000 ton. V njem je bilo zaposlenih okrog 1 200 ljudi. Bil je sestavni del borskega rudnika in prišel sem za upravnika, po eni strani z nalogo, da proizvajamo pirit, po drugi strani pa z nalogo, da se resno lotim raziskovalnih del na bakreni rudi.

Pirita je bilo malo, bil je slabe kvalitete in ni šel v prodajo. In kaj nam je preostalo? Težil sem k temu, da rudnik pirita zapremo in se čimbolj preusmerimo na raziskovanje možnosti za pridobivanje bakrene rude in proizvodnjo bakra.

Kaj je bilo najtežje v Majdanpeku? To, da smo morali ob likvidaciji rudnika pirita odpustiti z dela okoli tisoč ljudi; več ali manj so bili sami proletarci, ne kmetje; to je bilo najhujše!

Ostalo nas je samo okrog dvesto; v letih 1954 do 1956 smo se potem ukvarjali z raziskavami, a bilo je težko za sredstva. Bil sem edini, ki sem trdil, da bo rudnik Bakra v Majdanpeku rentabilen. Toda dokazovati rentabilnost te rude je bilo prav težko. Nekateri so videli le 3 odstotke bakra v borski rudi in niso verjeli, da bi ruda z 0,8 odstotka bakra kdaj bila rentabilna. Bila je borba — dokazati našim strokovnjakom, da je Majdanpek perspektiven; da se splača odpreti rudnik — pa tudi borba za ljudi.

Takšna situacija se je vlekla do leta 1956, dokler nismo dobili nekaj sredstev in se začeli pripravljati na odpiranje novega rudnika. Zrastel je rudnik bakra, med tem časom pa

Hotel sem reči še to! Istočasno, od leta 1958 do 1963, sem bil poslanec zvezne skupščine za takratna okraja Požarevac in Negotin. Nekaj časa sem bil tudi član glavnega odbora Socialistične zveze Srbije. Moram povedati, da imam iz tistega obdobja samo dobre spomine. V vseh dvajsetih letih, kolikor sem bil tam, nisem doživel nič drugega kot bratstvo in enotnost. V tistem času sem enkrat dobil celo neko odlikovanje bratstva in enotnosti; ob obisku Majdanpeka mi ga je podelil Pero Stambolić.

Za trenutek je direktor Bizjak obmolnil in v mislih pohitel k spominom na obdobje, o katerem je še imel pripovedovati v zvezi z mojimi nadaljnjimi vprašanji.

Zamišljen je z mize vzel neko fotokopijo in mi jo pokazal. "Poglejte," je dejal, "fotokopija članka iz decembra 1971 je; od takrat, ko sem bil v Bruslju in so me iz Majdanpeka poklicali, naj pridem na proslavo ob odprtju II. faze Majdanpeka in Bora."

Vzel sem mu iz roke kopijo, jo preletel in si nato izpisal tele vrstice:

"Prilikom svečanog ulaska u pogon novih objekata rudnika bakra Majdanpek dodeljena su odlikovanja, zahvalnice i pokloni najslužnijim rukovodiocima i radnicima. Među nekoliko desetina odlikovanih i pohvaljenih nalazio se i Mirko Bizjak, koji je primio skroman poklon, pohvalu basena Bor — i buran aplauz prisutnih..."

smo se ločili od Bora. Trdil sem namreč, da bo Majdanpek perspektiven le takrat, če bo delal z najnovejšo tehnologijo, ki bo siromašno rudo napravila rentabilno. Če bi pa prenesli samo izkušnje iz Bora, bi slabo napravili.

Prva faza izgradnje rudnika je bila končana 1961. leta. Majdanpek je praktično začel takoj s polno proizvodnjo, to je, z 25 000 tonami čistega bakra letno. Seveda je bilo poleg tudi nekaj zlata, srebra in drugega. Moram reči, da smo odprli rudnik, ki je bil po tehnologiji enak ameriškim. Načrtovane učinke smo v njem že prva leta podvojili.

Ko smo ukinili rudnik pirita, ljudje niso verjeli, da bo nastal na istem mestu velik rudnik bakra. Obsojali so me kot edinega krivca in mi pretili. V prepričanju, da bo v resnici zrasel nov rudnik, od katerega bodo ljudje drugače, sodobno živeli, sem se s kom celo sporekel — in v teh sporih sem zmagal, ker smo cilje uresničili in uspešno opravili nalogo do konca.

VPRAŠANJE — Leta 1961 ste se ponovno vrnili v Bor. Tod je že zrasel sodobni rudarsko-topilniški kombinat "Bor". Kakšne so vaše izkušnje iz teh delovnih let?

ODGOVOR — Vlada Srbije je takrat predlagala, da naj se Majdanpek zopet združi z Borom, ker se tam topi tudi majdanpeški koncentrat. V Bor sem šel z nalogo, da kot glavni direktor borskega rudnika pripravim potrebno za združitev. Formirali smo kombinat "Bor", ki je združil kompletni rudnik bakra Majdanpek in kompletni rudnik bakra Bor. Zanimivo je, da smo se zelo lepo združili. Postavili smo nekakšne principe združevanja. Izbrili smo si, da vsak samostojno odloča in urejuje po uspehu svojega dela tudi nagrajevanje delavcev. Mislili pa smo tudi na razširitev, na II. fazo Majdanpeka. Že marca 1965, ko sem šel iz Bora, je delavski svet kombinata "Bor" sprejel program nadaljnjega razširjanja in razvoja kombinata.

Od njega, verujemo, nije bilo srečnijeg čoveka. Ne samo zato što je video na delu svoju nekadašnju viziju, mada je svojevremeno 'zbog smelih ideja' (kako reče Dušan Gilgorićević, član SIV-a) bio sumnichen i imao sukoba nego i zbog javno odatog priznanja 'da su njegove ideje koje su značile razvoj prihvaćene kako u Majdanpeku tako i u čitavom RTB-Boru, čak i širše'.

Ljudima je svojstveno da brzo zaboravljaju teškoće i ružne stvari, pa je tako i ovaj Slovenac sigurno bolje zapamtio lepe reči, mada je svojevremeno onih drugih bilo znatno više..."

Potem mi je naš glavni direktor podal še neko drugo fotokopijo. Očitno ne zato, da bi se hvalil, ampak zato, da bi še bolj potrdil zaupanje v bratstvo in enotnost med našimi narodi in narodnostmi. Iz listine sem razbral, da mu je skupščina občine Majdanpek avgusta 1974 dodelila septembrsko nagrado in ZLATO PLAKETO mesta Majdanpek — kot prvemu Jugoslovancu in prvemu Slovencu.

Zatem sva z razgovorom nadaljevala.

VPRAŠANJE — Službene dolžnosti so vas po letu 1965 iz industrije prestavile k poslom naše zvezne gospodarske zbornice. Bili ste tudi vodja predstavništva gospodarske zbornice Jugoslavije za Belgijo in Luksemburg. Na tej odgovorni dolžnosti ste delali več let. Kakšno je bilo to vaše delo?

ODGOVOR — Leta 1965 sem šel v Beograd; na novo službeno mesto — mesto sekretarja za rudarstvo in energetiko v zvezni zbornici, in to zlasti zaradi interesa, da bo na tem področju nekdo od Slovencev. V zbornici sem bil štiri leta sekretar štirih svetov: za barvasto metalurgijo, nekovine, premog in geologijo — ta sekretariat je pravzaprav najboljše.

Od oktobra 1969 do marca 1974 pa sem bil v Bruslju predstavnik gospodarske zbornice Jugoslavije za Belgijo in Luksemburg. Tod sem bil z nalogo, da odprem jugoslovansko predstavništvo, ker ga prej ni bilo. Moja osnovna dolžnost je bila razširjati zveze med belgijskim in jugoslovanskim gospodarstvom. Jugoslavija je namreč v Belgiji mnogo več kupovala kot pa prodajala; približno 4-krat več.

Lahko rečem, da smo z delom uspeli. Odprli smo predstavništvo in izboljšali uvozno-izvozno bilanco. Ko sem se leta 1974 vračal domov, je bilo stanje za polovico boljše od stanja pred mojim prihodom v Belgijo.

VPRAŠANJE — Potem ste prišli v Velenje. Bi bil preveč oseben, če vas vprašam, kaj vam pomeni prihod v našo delovno organizacijo, katere osnovna dejavnost je proizvodnja lignita oziroma električne energije?

ODGOVOR — V domovino sem se vrnil marca 1974. No, v Velenje sem prišel iz več razlogov. Želel sem priti nazaj v podjetje, v operativo. Med delavci je lažje delati; človek je bolj gibljiv in uspehi so vidni. To je eden od razlogov. Drugi je ta, da sem se z energetiko nekaj ukvarjal že v zvezni zbornici. Poznam jugoslovanske razmere na tem področju. Imam določena poznanstva v Beogradu, kar je tudi potrebno. Dalje, vem, kaj so investicije — kot je TEŠ IV in razširitev kapacitet RLV. To je prav tako zanimivo. S polno mero zavesti o odgovornosti, da stojim pred nami, v Velenju, konec 1977. leta naloga, da bomo morali dajati letno 4 700 000 ton premoga in bo morala IV faza elektrarne začeti z obratovanjem, sem sprejel to delo. Ne nazadnje pa sem to delo sprejel tudi zato, ker sem se hotel vrniti v Slovenijo, sem pač tudi jaz Slovenec. Mater imam v Semiču. Zdaj ji je že preko osemdeset let; sama je kot kol v plotu. Če sem nekje blizu, jo lahko večkrat obiščem...

VPRAŠANJE — Dobri dve leti ste na čelu naše delovne organizacije, ki ima pomembno mesto in vlogo ne samo v Šaleški dolini, ampak tudi v Sloveniji. Dan na dan spremljate delovni utrip našega kolektiva, soočate se s problemi, ki so živi v vsem našem gospodarstvu, dajete impulze za načrtovanje razvoja REK Velenje, povezuje te proizvodno življenje s samoupravnim.

Bi glede na to lahko podali malo širšo oceno splošne situacije v naši delovni organizaciji — tako dela in vodenja poslova TOZD in strokovnih službah delovne organizacije kakor tudi samoupravnega in družbenopolitičnega življenja v temeljnih organizacijah združenega dela REK Velenje?

ODGOVOR — O tem bi moral veliko, obširno govoriti, da bi se dalo tudi do kraja razumeti. Vsekakor je pomembno dejstvo, da sta se bivši rudnik lignita Velenje, z ene strani, in bivša termoelektrarna Šoštanj, z druge, samoupravno dogovorila, sporazumela za združitev in dejansko ustvarila naš rudarsko-elektroenergetski kombinat. Nastal je kombinat, ki ima velike naloge. Koliko so te naloge pomembne, pove že to, da REK Velenje kot celota že danes daje okrog 40 odstotkov elektroenergije za slovenske potrošnike. Vzporedno s tem je prav tako velika dolžnost in odgovornost, da v določenem roku uspešno opravimo nove investicije. Ampak ne samo zaradi nas, pač pa zaradi potreb, ki jih ima elektrogospodarstvo Slovenije oziroma cela naša republika.

Moram reči, da sem prepričan, da v kolektivu REK Velenje kot celoti vlada prepričanje o realnosti začrtanih nalog oziroma možnosti, da jih uresničimo v rokih, ki so določeni.

Drugo, kar se mi zdi pomembno, je naslednje: velenjski rudnik spada med največje rudnike s podzemskim odkopavanjem. Vsa povojna leta se je v njem proizvodnja modernizirala. Rastla je produktivnost in proizvodnja. Često je bil ta rudnik za zgled drugim po Jugoslaviji. Zato je neobhodno, da še naprej večamo proizvodnost; da izkoristimo mehanizacijo, v katero investiramo precejšnja sredstva, do maksimuma.

Kar se tiče termoelektrarne, menim, da je ena od najbolj urejenih termoelektrarn v Jugoslaviji in se lahko meri tudi s tistimi v svetu.

Naslednje je vprašanje samoupravnega dogovarjanja! Izoblikovan in sprejet je bil samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo REK Velenje. Mislim, da bo potrebno — in tudi koristno — proučiti, obravnavati z našimi delovnimi ljudmi, eventualne pomanjkljivosti tega sporazuma in ga dopolniti iz izkustva, dodelati in popraviti.

Zato sem, recimo, z velikim pričakovanjem čakal osnutek zakona o združenem delu, ki bo na neki način potrdil našo dosedanja prakso, istočasno pa nas spodbudil, da bomo bolj energično popravljali nekatere stvari, ki morda manjkajo.

Lahko trdim, da smo morebiti bili celo malo površni, ko smo se združevali. V teh letih sem često zapazil, da smo verjetno reševali neke manj važne stvari, pomembne pa so ostale ob strani. Recimo, nismo še uspeli priti do pravega združevanja sredstev v okviru REK Velenje. Menim, da mora razprava o osnutku novega zakona in proučevanja naše dosedanje prakse pripomoči tako uveljaviti zakona kot nam.

VPRAŠANJE — Kako pa je s poslovnimi odnosi v TOZD, med TOZD in DSSS ter med strokovnimi službami?

ODGOVOR — Poslušajte, pri tem stojimo malo bolj tako, tako ... Del našega REK še vedno gleda na naše skupne službe, kot da bi se mu rudnik posajal na glavo. Pravijo,

pustite nam finančno službo, pustite nam to in ono službo — damo svoj prispevek za skupne službe, samo tiho bodite. Razumete?

Jaz pa menim; kar se dela v skupnih službah, moramo upravičevati in moramo se dogovoriti: kar delamo za RLV pa za Avtopark itd., delamo za njih. Ne moremo se zadovoljiti z miselnostjo — češ, dajte denar, pa bo mir v hiši.

Včasih imam vtis, kot da se je del delavcev povzpel v imenu delavcev, da zopet njim poveljuje. Treba se je bolj odgovorno, delegatsko obnašati. Hudiča, ampak pri njih je najvažnejše, kaj mislijo, recimo, zgoraj. To pa ni v skladu niti z ustavnimi načeli niti s principi o združevanju. Torej, odnose v tem smislu je treba odpraviti — še dalje poglobljati samoupravljanje! To pa je tudi velika naloga sindikata.

VPRAŠANJE — Kaj pa družbenopolitične organizacije; kakšen je njihov delež pri reševanju celotne problematike?

ODGOVOR — Menim, da se pogosto preveč zadovoljimo s postranskim, površnim načentanjem problemov — z rešitvami le v besedah. Morali bi biti malo bolj organizirani, čvrsti.

So določene stvari, ki bi jih moral v pretežni meri reševati sindikat, druge ZK, tretje mladina. Saj sestanki so, vendar nisem zadovoljen s tem, da je sestanek zaradi sestanka in da le beležimo, koliko je sestankov, koliko je sprejetih novih članov, ampak kakšna je aktivnost posameznih članov.

Določene naloge, ki jih ocenimo za potrebne in jih začnemo uresničevati, je treba speljati do konca. Stalno govorimo, na primer, da se delavski razred sveta bori proti temu prekletemu nonstop delu. Mi smo sprejeli zakon o 42-urnem delovnem tednu. Kaj - za vraga - je pri nas napravil sindikat, da bo tudi knap delal 42 ur tedensko, ne pa 48 ur? To je akcija, ki bi morala biti malo manj koristolovsko obremenjena, saj 42-urni delovni teden - to je rekreacija! Ne pa 40 dni dopusta, od katerih je nekaj tudi delovnih in plačanih - samo da bi bil plan dosežen. Težko delo zahteva tudi počitek. Treba si bo izboriti, da bo ves kolektiv samo zaradi izjemnih potreb delal nad 42 ur tedensko. Se pravi, da ne bo gonje, saj je treba misliti tudi na ljudi. Predvsem pa se je treba boriti, da bodo ljudje prav toliko zaslužili kakor do sedaj. Ne nazadnje, tudi skrb za invalide je velik sindikalni posel.

Pa mladina! Mladi morajo biti nosilci novega, naprednega - ne samo v jami, povsod. Mladino je treba bolj angažirati; da ne bo aktivna samo pri izletih, športu. Mladina mora biti neke vrste revolucionarni nosilec, popolnoma skladen - enakovreden sindikatu, saj je njegov del!

VPRAŠANJE — In kaj menite o perspektivah nadaljnega povezovanja proizvodnje primarne in sekundarne energije v naši dolini?

ODGOVOR — Menim, da je nujno — tako za nas kot za našo širšo družbeno skupnost — da se proizvodnja primarne in sekundarne energije reprodukcijsko in dohodkovno čim tesneje povezuje; da delovna organizacija kot taka pozitivno vpliva na nadaljnji razvoj elektrogospodarstva Slovenije. Predvsem moramo uvideti, da ni bistvene razlike med rudnikom in termoelektrarno; da je to dohodkovna reprodukcijska enota; da drug brez drugega praktično ne moreta živeti. V celem REK Velenje je treba ustvariti tovariško delovno vzdušje. Če smo v Velenju — v REK Velenje, ni važno kdo smo, od kje smo; za isto delamo, iste morajo biti perspektive!

VPRAŠANJE — Želite še kaj dodati, ker z vprašanji sem pri kraju?

ODGOVOR — Saj sem tako dosti povedal. Pa mnogo pomembnih stvari je, katerih se ne da na kratko opisati. Morda še to! Mi nismo tako majhni, a imamo sorazmerno malo strokovnega kadra. Ponokod bi se bilo treba okrepiti s strokovnimi kadri.

Danes moramo misliti na čas, ko bo za REK Velenje, za celo Šaleško dolino, dosežen neki "plafon", ko bo zgrajena TEŠ IV. Potem ne moremo več graditi še ene elektrarne, ker ni premoga. Boriti se moramo, da bomo v bodočih desetletjih zadržali vsaj isti nivo. Že zdaj se moramo pripravljati, da bomo v obdobju, ko ne bo več moč dajati ton lignita in kilovatov, lahko prodajali znanje in izkustva. To je za nas perspektiva...

NAMESTO SKLEPA — Ko sem pogovor z našim glavnim direktorjem v celoti zliil na papir je, vsaj meni, njegov dvom o smislu govorjenja in pisanja o njem — katerega je izrazil na začetku — zbledel.

Pogovarjal se je
Stojan Saje

Prvomajska nagradna križanka

Rešitve s svojim točnim naslovom pošljite v uredništvo Rudarja do sobote, 15. maja 1976.

Izmed pravih rešitev bomo tri nagradili s knjižnimi nagradami v vrednosti 150, 100 in 50 dinarjev.

Uredniški odbor

RUDAR — Glasilo kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, naslov splošne uprave: Velenje — Rudarska 6, telefon h. c. 851 100.

Za organizacijo izdajanja in urejanja skrbi uredniški odbor v sestavi: Alojz Lipičnik (predsednik — RLV), Franc Švener (delegat — RLV), Ivo Petrej (delegat — ESO), Pavel Mejaš (delegat — RLV), informacijska komisija TOZD TEŠ (komisijo sestavljajo: Maks Lomšek, Adolf Ošlovnik in Martin Tomše — kot delegat TOZD TEŠ iz te sestave sodeluje na sejah odbora le eden), Rafael Batič (urednik), Silvo Pešak (odgovoren za tisk), Teodor Jelen (odgovorni urednik), Lojze Filipančič (odgovoren za zvezo z neposrednim obveščanjem).

Stalni sodelavci uredniškega odbora so: Ludvik Mali (svetovalec), Stojan Saje (novinar), Andrej Rozman (stalni dopisnik), Romana Misja (tajnik glasila), Lojz Ojsteršek (fotoreporter) — iz REK Velenje, in Tone Seliga — iz občinske konference SZDL občine Velenje.

Naslov uredništva: Velenje, prešernova 5 (kadrovsko-socialni sektor, soba 31 — telefon interno 260).

Tiska TOZD TISK — Velenje, Foitova 10 ● Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno ● Izhaja po potrebi ● Naklada v višini staleža zaposlenih + 80 izvodov.

Srečne prvomajske praznike!